

Umění a kultura regionu jako inspirace pro tvořivé aktivity v mateřské škole

Eva Urbanová

Bakalářská práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Eva Urbanová**
Osobní číslo: **H190177**
Studijní program: **B0112P300001 Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Umění a kultura regionu jako inspirace pro tvořivé aktivity v mateřské škole**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury o využití regionálních zdrojů Slovácka v předškolním vzdělávání.
Vymezení teoretických východisek zaměřených na podporu tvořivosti ke kultuře daného regionu v mateřské škole.
Zpracování souboru tvořivých aktivit vycházejících z tradic regionu pro děti v mateřské škole.
Realizace a ověření souboru tvořivých aktivit ve vybrané mateřské škole.
Evaluace a zpracování závěrů a doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

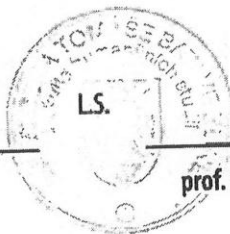
Seznam doporučené literatury:

- Bezděková, L., Kubecová, M., Kupcová, Z., & Váňová, H. (2016). *Rozvíjíme výtvarné dovednosti a fantazii dětí*. Praha: Raabe.
- Desailly, J. (2015). *Creativity in the primary classroom*. Los Angeles: SAGE.
- Fichnová, K., & Szobiová, E. (2012). *Rozvoj tvořivosti a klíčových kompetencí dětí: náměty k RVP pro předškolní vzdělávání* (Vyd. 2). Praha: Portál.
- Kupcová, Z., Nádvoříková, H., Růžičková, V., Svobodová, E., & Vondrušková, A. (2016). *Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
- Maňáková, M., Schauerová, A. et al. (2019). *Regionální folklor do škol. Manuál pro učitele II*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PaedDr. Hana Stadlerová, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **12. října 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **29. dubna 2022**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

prof. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 12. října 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně ... *11. 4. 2022*

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, ušije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vyrobené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem mé bakalářské práce je vytvoření souboru tvořivých aktivit vycházejících z lidových tradic regionu Slovácka. Soubor se skládá z osmi tvořivých činností a byly realizovány a ověřeny ve vybrané mateřské škole. Bakalářská práce má aplikační charakter. Bude seznamovat s vybranými lidovými tradicemi regionu, které jsou výtvarně zpracovány a kladou důraz na prožitkové učení a aktivní zapojení dětí. Tyto činnosti mají podporovat a vytvářet základy hodnot pro pozitivní vztah k místu, kde děti žijí. Teoretická část bude vycházet z prostudování odborné literatury, která se váže k umění a kultuře regionu. V praktické části bude představen samotný projekt s evaluací výstupů. Výsledkem bakalářské práce je vyhodnocení a doporučení pro praxi v mateřských školách regionu Slovácko.

Klíčová slova: umění, kultura, region Slovácko, lidové tradice, tvořivost dítěte.

ABSTRACT

The aim of my bachelor thesis is to create a set of creative activities based on folklore traditions of the Moravian Slovakia region. The set consists of eight creative activities which were put into practice and verified in a selected kindergarten. This bachelor thesis is of application character. It will introduce chosen folklore traditions of the region. These will be used in art projects. They emphasise learning through experience and active participation of children. These activities are meant to support and create bases of values necessary for positive relationship to the place, where children live. The theoretical part will be based on research of literature relating to arts and culture of the region. The practical part will introduce the project and evaluate the outcome. The aim of the bachelor thesis is evaluation and recommendation for practice in kindergartens in Moravian Slovakia region.

Keywords: arts, culture, the Moravian Slovakia region, folklore traditions, children's creativity

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucí mé bakalářské práce doc. PaedDr. Haně Stadlerové, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady a její čas, který mi při konzultacích věnovala.

Ráda bych poděkovala svým kolegyním, které mi byly velkou oporou během celého studia.

Především však děkuji své rodině za jejich trpělivost a podporu při mém studiu.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	13
1.1 CHARAKTERISTIKA ZÁKLADNÍCH POJMŮ	13
1.2 REGION SLOVÁCKO.....	15
2 ZPROSTŘEDKOVÁNÍ REGIONÁLNÍ KULTURY A UMĚNÍ DO PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	16
2.1 TRADIČNÍ OBYDLÍ VE VLČNOVĚ	16
2.2 MASOPUST NA SLOVÁCKU	18
2.3 VYNÁŠENÍ MORENY A NOŠENÍ LÉTEČKA	19
2.4 VELIKONOCE	19
2.5 KROJ	20
2.6 JÍZDA KRÁLŮ	21
2.7 MOŽNOSTI ZPRACOVÁNÍ PODNĚTŮ LIDOVÉ KULTURY V TVORBĚ DĚTÍ.....	22
2.8 VÝTVARNÝ PROJEV DÍTĚTE	22
2.9 ROZVOJ TVOŘIVOSTI V PŘEDŠKOLNÍM VĚKU	23
3 UMĚNÍ A KULTURA V KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTECH	25
3.1 ORGANIZACE PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE	25
3.2 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	26
II PRAKTICKÁ ČÁST	30
4 NABÍDKA TVOŘIVÝCH AKTIVIT V MATEŘSKÉ ŠKOLE	31
4.1 CÍL ZPRACOVÁNÍ TVOŘIVÝCH AKTIVIT VYCHÁZEJÍCÍ Z TRADIC REGIONU	32
4.2 TVOŘIVÉ AKTIVITY V MATEŘSKÉ ŠKOLE	33
5 TÉMATICKE ČÁSTI TVOŘIVÝCH AKTIVIT.....	36
5.1 TRADIČNÍ OBYDLÍ VE VLČNOVĚ	36
5.2 MASOPUST – MASKA Z PŘÍRODNÍCH MATERIÁLŮ.....	41
5.3 ŠAVLOVÝ TANEC – TANEC VE SNĚHU	45
5.4 ORNAMENT – TVORBA Z KERAMICKÉ HLÍNY.....	50
5.5 VYNÁŠENÍ ZIMY – KRALEVNIČKA.....	54
5.6 VELIKONOCE – ZDOBENÍ VEJCE	58
5.7 VÝŠIVKA – LIDOVÝ ODĚV, KROJ	62
5.8 JÍZDA KRÁLŮ	66
6 EVALUACE TVOŘIVÝCH AKTIVIT	73

6.1	EVALUACE TVOŘIVÝCH AKTIVIT UČITELKOU MATEŘSKÉ ŠKOLY	75
6.2	EVALUACE TVOŘIVÝCH AKTIVIT DĚTMI	76
6.3	VLASTNÍ EVALUACE	77
6.4	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	77
ZÁVĚR		79
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		81
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....		83
SEZNAM OBRÁZKŮ		84
SEZNAM TABULEK.....		86
SEZNAM PŘÍLOH.....		87

ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá lidovým uměním a kulturou regionu Slovácka jako možným východiskem tvořivých činností, které mohou obohatit praxi mateřských škol v daném regionu. Kultura a umění nás obklopuje na každém kroku a je nedílnou součástí života každého člověka.

Hlavním cílem bakalářské práce je vytvoření souboru tvořivých aktivit vycházejících z lidových tradic regionu Slovácka. Prostřednictvím těchto aktivit budou děti seznamovány nejen s lidovými tradicemi a folklorem, ale také budou obohaceny o další poznatky a zkušenosti, které souvisejí s tímto tématem. Budou realizovány a vyhodnoceny ve vybrané mateřské škole Zlínského kraje. Vytvořená nabídka tak může sloužit jako inspirace pro využití v pedagogické praxi dalším učitelům v kraji.

V teoretické části bakalářské práce se budu zabývat zpracováním a sumarizací poznatků o umění a kultuře regionu. Tato část je rozdělena do tří kapitol. V první kapitole se zaměřím na vymezení základních pojmů, které se týkají bakalářské práce. Ve druhé kapitole budu specifikovat jednotlivé lidové tradice, se kterými budu v praktické části seznamovat děti v edukační praxi. U jednotlivých tradic budu popisovat jejich význam, pojetí a časové období, kdy se dodržují. Ve třetí kapitole představím propojenost nabídky rámcového vzdělávacího programu a samotných činností ve vzdělávacích oblastech. V praktické části bakalářské práce proběhne ověřování a vyhodnocování zrealizovaných tvořivých aktivit.

Proč děti seznamovat s kulturou a tradicemi? V dodržování a seznamování dětí s lidovými tradicemi spatřuji hlavní pozitivum ve vytvoření si kladného vztahu k oblasti, kde vyrůstají. Děti si pak vytvářejí vztah ke kultuře, domovu a rodině, mohou chápat hodnoty, které s touto problematikou souvisejí. Proto v praktické části představím soubor osmi tvořivých činností, které se vážou k jednotlivým lidovým tradicím, tvořivosti a tradičnímu bydlení v oblasti Slovácka. Při činnostech budu využívat nejen praktických a realistických ukázek, především budu těžit z možností prožitkového učení. Díky takto pojatým tvořivým činnostem můžeme u dětí rozvíjet celou osobnost v mnoha oblastech. Děti se tak mohou zdokonalovat v komunikaci, prostorové orientaci, rozvíjet své pohybové dovednosti, učit se spolupracovat, projevovat a uplatňovat svou tvořivost.

Tohle téma bakalářské práce jsem si vybrala, protože sama mám velmi kladný vztah k folkloru a tradicím, které se v regionu dodržují. Bydlím ve Vlčnově, kde je dodržování

a předávání tradic v rodinách součástí běžného života. Děti se seznamují s tradicemi v jejich původní podobě, která se zachovala. Tyto tradice je provází a jsou součástí celého roku. Sama tyto tradice v mé rodině dodržuji a věřím, že jejich předávání mladším generacím je důležité a významné.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Pro seznámení s tématem bakalářské práce se budu v této kapitole zabývat vymezením základních pojmů a charakteristik, které se vážou k dané problematice umění a kultury regionu Slovácka.

Lidovou kulturou, tradicemi a jejím vlivem na pochopení lidské společnosti se zabývá vědní obor etnologie. Blahůšek et al., (2006) uvádí, že se lidová kultura udržuje na regionální úrovni v rodinách, v lokálních nebo širších kulturních společenstvích. Původ jednotlivých tradic je dochován na základě předávání hodnot z generace na generaci, které ovlivňují celkovou kulturu národa. Předmětem zájmu je seznámení hodnotných kulturních jevů z oblastí tradiční lidové kultury.

1.1 Charakteristika základních pojmů

Kultura – na pojem kultura můžeme nahlížet z různorodých úhlů, které ji specifikují. V tradičním pojetí jak uvádí Jančář (2011) se jedná o soubor pozitivních hodnot v oblasti kultivace a humanizace člověka jako je umění, literatura, věda, hudba a výchova v lidské společnosti. Tyto kulturní prostředky jsou předávány a sdíleny v určitém čase a prostoru skupinou určité společnosti.

Lidová kultura – je označována za kulturu venkovského lidu. Je spojována s nižšími vrstvami venkovského, ale i městského společenství. Maňáková et al., (2015) ji charakterizuje jako mantinely chování každého člověka určující chování a míru vzdělanosti národa. Lidová kultura byla předávána ústním podáním a fixováním paměti v oblasti slovesné

a hudební kultury. V době počátků nedocházelo k písemným záznamům nebo písemné záznamy byly spíše ojedinělé. Na jejich základě se obnovují zaniklé prvky kultury. Lidová kultura bývá členěna na hmotnou a nehmotnou kulturu. Maňáková et al., (2015) hmotnou kulturu národa pojímá jako vše hmotné obklopující člověka. Patří sem stavitelství, způsob obživy, tradiční řemeslo, doprava, oděv a výtvarný projev.

Do nemateriální kultury národa zahrnujeme oblasti, které utváří duchovní potřeby člověka. Řadíme sem zvyky, obřady, hudbu, tanec, pranostiky, obyčeje, lidové divadlo. V širším pojetí k ní řadíme i kulturu sociální, která v sobě obsahuje problematiku společenství příbuzenských a rodinných vztahů, sociálních vazeb v dané komunitě. Vyznačuje se dlouhou setrvačností, proměnami funkcí. V jednotlivých regionech má svá specifika.

(Blahůšek et al., 2006). Při interpretaci lidové kultury ve vzdělávacím procesu je nutno brát zřetel na jeho původní strukturu a charakter, který utvářelo prostředí, ze kterého pochází Maňáková et al., (2015).

Kultura dětství je pojímána jako zvláštní segment kultury, který reaguje na skutečnost nepřítomnosti spoluúčasti dětí v některých oblastech kultury. Děti jsou dospělými vyloučeny do společnosti dětství, která je vymezena věkem v období povinné školní docházky. Děti si pak vytváří vlastní kulturu, která vyhovuje jejich cílům a potřebám pro období dětství. Vychází z kultury dospělých. Zaměřuje se na otázky mezilidských vztahů a vytváření kulturních hodnot společnosti. „*Je založena nejen na přítomnosti některých odlišných kulturních forem, ale také na způsobu, jak děti vnímají, rozumějí a zacházejí se světem, který je obklopuje*“ (Janeček, 2011, s. 13). Kultura dětí se nejvíce odráží ve folkloru.

Lidové tradice, jak uvádí Langhammerová (2008), se nevymezují s přesností dnů, orientují se na jednotlivá období roku. Jednotlivé tradice vycházely z daného počasí, jevu, který se k ročnímu období vztahoval. Některé lidové tradice se také vážou k církevním svátkům, jako jsou Velikonoce, Vánoce, letnice a dle jejich významnosti probíhala příprava lidí. Méně významné svátky si lidé připomínali jen jmény patrona, vytvářely strukturu času a soubor pranostik venkovského života v průběhu roku. V minulosti se lidové tradice stávaly prostředkem ke stabilizaci vztahů v rodinách, obci či celého národa (Šottnerová, 2007).

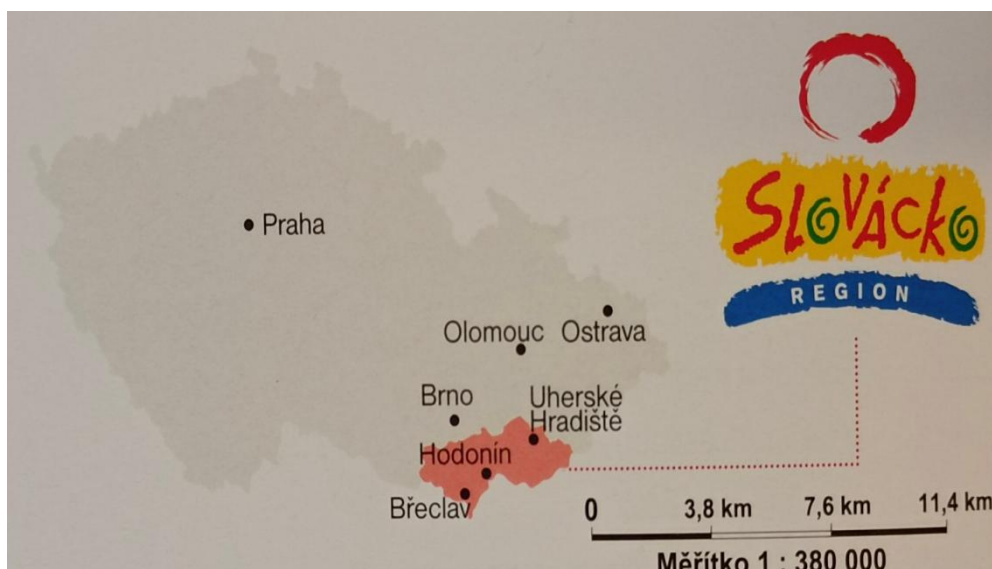
Regionální kultura – je specifická a vyznačována pro danou lokalitu – region, kraj. Zahrnuje jevy nehmotné i hmotné, které jsou specifické pro oblast regionu. V širší geografické oblasti jsou lokální tradice známé a pro danou lokalitu se vyznačují svou reprezentativností (Blahůšek et al., 2006). Oblast regionu vystihuje Maňáková et al., (2015, s.9) jako „*geograficky ohraničené území s jistými společnými rysy lidové kultury (nejčastěji je uváděna osobní příslušnost obyvatel k regionu, jednota dialektu, oděvu a hudby)*“. Tyto odlišnosti mohou být nejednoznačné. U některých regionů nelze vyznačit přesné hranice. Obyvatelstvo regionu bývá příslušníky jednoho etnika. K regionální kultuře a identitě slovesné kultury obyvatel neodmyslitelně patří jazyk – dialekt, specifické nářečí. Do téhle skupiny patří i přezdívky, ustálená rčení, přirovnání a archaismy (Blahůšek et al., 2006).

1.2 Region Slovácko

Region Slovácko se nachází na jižní Moravě a spadá do Zlínského a Jihomoravského kraje. Slovácko se rozkládá od Napajedel až po soutok Moravy a Dyje. Z jižní strany hraničí s Rakouskem, na severu a severozápadě s Hanou a Brněnskem a na východě se Slovenskem (Klvaňa, 2014). Z hlediska etnografického se rozlišuje na Slovácku několik subregionů: Hornácko, oblast Moravské Kopanice, Luhačovické Zálesí. Největší území zabírá Dolnácko, které se rozprostírá podél řeky Moravy od Napajedel po Hodonín. Subregion Dolnácko se rozděluje na Uherskobrodsko, Uherskohradištsko, Veselsko, Kyjovsko a Strážnicko. Jižně od Hodonína se rozkládá Podluží a Hanácké Slovácko. Jednotlivé oblasti Slovácka jsou specifické a odlišují se od sebe podobou kroje, hudbou, tancem, způsobem života a nářečím. Oblastmi v regionu, kde se nosí podobný kroj, se nazývají krojové okrsky (Dvouletý et al., 2010).

Slovácko patří k regionu, kde se lidové zvyky a tradice dodržují ve své původní podobě. Vzhledem ke složitému historickému vývoji dochází k jejich regionální diferenciaci. Stanovení doby vzniku těchto oblastí není zcela známé. V členitosti kultury můžeme spatřovat nucené i dobrovolné kolonizace vesnic, migrace za prací a osidlování podhůří. Všechny tyto jevy se v lidové kultuře regionu vyskytují a odrážejí tyto skutečnosti (Dvouletý et al., 2010).

Region Slovácko je proslulé svou kulturou, rozmanitostí a pestrostí krojů. Je považováno za pohostinný kraj, kde můžeme navštěvovat nespočet kulturních památek, poutních míst, historických staveb, které jsou spjaty s bohatou minulostí a kulturním bohatstvím.

Obrázek 1 Vyznačení regionu Slovácka na mapě

2 ZPROSTŘEDKOVÁNÍ REGIONÁLNÍ KULTURY A UMĚNÍ DO PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Tradiční lidová kultura byla součástí běžného života v rodině a obci. K předávání tradic kultury z generace na generaci docházelo přirozeným způsobem v rodinách a tvořilo nedílnou součást výchovy. Tato regionální kultura začleňovala mladé dospívající jedince do společnosti starších.

Ke každému regionu se vážou jednotlivé lidové tradice, které mohou mít stejný původ, jako je období v kalendářním roce, kdy se uskutečňují, ale liší se drobnými specifiky, které jsou rozhodující pro oblast Slovácka. Ve své práci budu vycházet ze způsobu realizace lidové tradice, jak je zaznamenána a dodržována v regionu Slovácka. Využívání lidové kultury ve výchově dětí přináší pozitivní výsledky při budování vztahů v rodinách, ve společnosti a přebírání hodnot z odkazu našich předků. Má tedy i potenciál využitelný v předškolním vzdělávání.

Obrázek 2 Vymezení oblasti regionu, které se budu věnovat v bakalářské práci

2.1 Tradiční obydlí ve Vlčnově

K založení vesnice Vlčnova si původní obyvatelé zvolili velmi výhodnou polohu v mikroregionu východní Slovácko. Členitá krajina je zde velmi rozmanitá. Obec Vlčnov patří k nejstarším sídlům na východním Slovácku, jež dokládají nálezy z doby kamenné.

Během doby osidlování vznikaly statky, které se skládaly z několika budov, jako je obydlí rolníka, budovy hospodářského dvora, samostatná stodola, seníky a vinohradské stavby, které se ve Vlčnově nazývají budy. Tyto stavby tvořily uzavřený celek, který vlastnil jeden majitel.

Rolnické obydlí je specifikováno tradičním členěním na tři části. Obytná místnost, komora a síň. Síň byla průchozí, byl zde přístup k černé kuchyni. V těchto kuchyních světlo zajišťoval pouze plamen z ohniště pod otevřeným komínem. Síň dále umožňovala průchod na dvůr, kde byly umístěny hospodářské budovy. Velikosti klasických domů se pohybovaly mezi 16 až 20 metry délky a 8 až 11 metry šířky. Vytápění jizby, obytné místnosti, kde trávila rodina v zimním období většinu dne, zajišťovala pec. Ta spolu s kamny tvořila mohutný celek, který zabíral velkou část místnosti. Vybavení černé kuchyně bylo v té době velmi skromné. V pozdějších dobách se v obydlích používalo keramické nádobí, jež bylo na Slovácko přivezeno příslušníky novokřesťanců zvaných habáni. Dekor čerpá inspiraci v rostlinné oblasti, později došlo k rozšíření o figury lidí a zvířat (Šimša, 2018).

Do vybavení jizby patřil stůl umístěný pod oknem v rohu místnosti. U stolu měl vyhraněné své místo k jídlu a modlitbám hospodář, vzácnější hosté a dospělí synové. Ostatní členové rodiny sedávali na lavici, která měla vyřezávané nohy. Lavice sloužila i na spaní dětí. Nad stolem visely svaté obrázky, později fotografie. Tato část obydlí je nazývána „svatý kůt“ a byl součástí každého domu. Postel sloužila pouze pro hospodáře, jeho ženu a nejmladší děti. K ukládání krojů sloužila truhlice „žigla“, později bývala i šatní skříň a prádelník. Mokrý oblečení se dávalo usušit na bidlo. Tohle vybavení bylo skromné. Velmi důležitou součástí domu byla komora, sloužila pro uschování potravin na dlouhou dobu. Na mnoha místech byly komory stavěny samostatně mimo obydlí.

Materiál a konstrukce domu na počátku devatenáctého století tvořil přírodní materiál. Základem byly usušené hliněné cihly, dřevo, sláma a kámen. Samotné domy se stavily bez základů. Hliněné silné stěny zajišťovaly stabilitu a pevnost. Podlahu tvořila udusaná hlína s mazaninou, do které se vodou vytvářely ornamenty. Střecha bývala sedlová, popřípadě polovalbová, kterou zakrývaly slaměné došky. „*Ve střechách bývaly otvory tzv. „výlety“, které umožňovaly vstup do podstřeší komor bez žebříkového schodiště*“ (Břečka et al., 2013, s. 836). Na stodůlkách a búdách se používala čtyřokapová valbová střecha. Vnější úprava domů nenese výrazné prvky. Fasáda je ošetřena vápenitou ličkou. Sokl domu je vytvořen pruhem šmolkově modré barvy. Tato barevnost je typická pro většinu

dochovaných objektů ve Vlčnově a blízkém okolí. Barvy na fasády byly vytvářeny z přírodních látek. Využívaly se tyto barvy: modrá, bílá, slámová žlutá, červená z krytiny. Na fasádách domů byly typické plastické výzdoby s rostlinnou inspirací, jako jsou např. střapce hroznů a specifická bohatá štuková výzdoba.

Do reprezentativních staveb Vlčnova patří největší areál nadzemních vinohradnických staveb, známé jako budy. První zmínky jsou dotované z roku 1544 a jedná se o ojedinělý typ lisoven bez sklepů. Tento areál patří do památkových rezervací České republiky. Postaveny jsou z nepálených hliněných cihel, původní valbovou střechou krytou doškem nyní nahradila pálená taška. Tento soubor památek přispívá k uchování typu zástavby Moravského Slovácka a podtrhuje tak výjimečnost a bohatství regionální kultury (Břečka et al., 2013).

2.2 Masopust na Slovácku

Kupcová et al., (2021) stanovuje období masopustu od doby Tří králů do začátku postní doby. Samotný termín není pevně daný a každý rok se mění, protože se vypočítává podle data Velikonoc. Původ masopustu dohledáme v dobách předkřesťanských. K masopustu se pojí řada obyčejů. Na Slovácku býval obdobím pracovního klidu, proto v tohle období bylo spojeno se zabíjačkami a svatbami. Období bylo časem veselíc, tanečních zábav a plesů, kterých se účastnily všechny vrstvy společnosti.

K období masopustu, z oblasti Slovácka nazýván fašank, se pojí různorodé tradice. Z masopustu na Slovácku jsou již zaniklé dva kolední zvyky, jako je chození po domech na Dorotu. Dochovanou tradicí, která se stále dodržuje, je obchůzka masek. V jednotlivých obcích chodili „babkovníci“ nebo „fašankáři“, kteří obcházeli ve vesnici všechny domy za doprovodu hudebníků a získávali tak slaninu, vejce, peníze, alkohol (Krist, 1967). V průvodu masek se na Slovácku objevují maskary jako šašek, policista, žid, medvěd, fotograf a baba s nůši. K období masopustu se pojí tradiční jídla a pochutiny, jako jsou koblížky a boží milostě. Jako vlastní dobu masopustu jsou pojímány poslední tři dny před Popeleční středou. Večerková (2015) popisuje, že bujarý ráz masopustu vrcholil před Popeleční středou průvody masek a taneční zábavou. Závěrem úterní taneční zábavy je obřad pochovávání basy, pojímán jako obřad veselý, s říkáním a zpěvem, který napodobuje církevní pohřební obřady (Langhammerová, 2017). Tento obřad se v nezměněné podobě dodržuje v Korytné a ve Strání.

2.2.1 Šavlový tanec

Krist (1967) uvádí, že nedílnou součástí občůzek v době fašanku býval tanec, který měl magický význam. Aby „konopě vysoko vyrůstly“, muselo se při těchto tancích skákat. Mezi tradiční písně, které se při těchto tancích a občůzkách vesnicemi zpívaly, patří písně jako: Zhusta, chlapani, zhusta, konec masopusta, Chodíme, chodíme, po babkování, Už je toho masopustu namále, Fašanku, fašanku, už je ťa namále. Pod šable, pod šable. Tento tanec je označován jako šavlový, nebo mečový. Tato tradice se pravidelně dodržuje na Slovácku ve Strání, v Bystřici pod Lopeníkem, v Komni a k jeho oživení dochází i v blízkém okolí těchto obcí. První zmínka o tomhle tanci je z roku 1784.

2.3 Vynášení Moreny a nošení létečka

Vynášení smrti - Mařeny, nebo taktéž označováno Moreny, patří k nejstarším lidovým zvykům, které se datují, jak uvádí Kupcová (2021) již ve čtrnáctém století. Oba zvyky se vážou k období jarní rovnodennosti, ke kalendářnímu začátku jara. Nyní jsou chápány jako loučení se zimou a vítání jara. Zimu představovala figura ze slámy, byla oblečená do haleny a na jejím krku visely řetězy z vyfouknutých vajec. Tato figura byla napíchnuta na dřevěnou kostru. S touto loutkou obcházela mládež po vesnici a za zpěvu písní ji vynášela za vesnici, kde ji hodila do vody, nebo spálila. Poté se tato mládež vracela zpět, kde již měla připravené nazdobené stromky – létečka. S těmi po skupinách, nebo v průvodu obcházeli opět celou vesnici s říkáním obřadních textů (Krist, 1967).

2.4 Velikonoce

Velikonoce patří k nejdůležitějším křesťanským svátkům, protože oslavují zmrtvýchvstání Krista po jeho ukřižování. Kupcová (2021) uvádí, že pro naše předky měly význam svátků jara. Vítaly nový úrodný rok a návrat slunce. Pohanské a církevní rituály se během časů spojily a vytvořily ucelený komplex, který se váže k velikonočním svátkům. Název Velikonoc vychází z pojmu Velká noc, kterou je myšlena noc, kdy Kristus vstal z mrtvých. Termín Velikonoc je pohyblivý a odvíjí se podle neděle po jarní rovnodennosti a následujícím úplňku. Tento termín může být od 22. března do 25. dubna. Těmto svátkům předcházela několikátýdenní půst, který začíná ihned po masopustu, Popeleční středou a jeho ukončení nastává na Velikonoční neděli. V tuto postní dobu bylo zakázáno pořádat jakékoliv zábavy, dodržoval se půst od masa. V tuto dobu se mělo rozjímat a modlit. Se svátky Velikonoc se pojí velké množství lidových zvyků a pravidel. Nejdůležitější byl

poslední tzv. pašijový týden. Každý jednotlivý den nese svůj název a v daný den se dodržují dané tradice. Jako je Modré pondělí a Žluté úterý. V tyto dny se mělo v chalupách uklízet. Nadcházela Škaredá středa, Zelený čtvrtek, Velký pátek, Bílá sobota, Velikonoční neděle a Velikonoční pondělí. Velikonočnímu pondělí se pojí s tradicí pomlázky. Krist (1967) uvádí jako synonymum na Slovácku pojmy „šlaháčka, mrskačka, mrskut nebo šibačka“ ta bývala na velikonoční pondělí, úterý a středu. Zindelová et al., (2011) uvádí, že pomlázka měla mnoho regionálních názvů a podob jako jsou: „korbáč, karabáč, šlaháčka“ a ve vesnici Vlčnov je označována pojmem kančúch. Je tvořena svazkem spletených proutků z vrby. K velikonočním svátkům se pojí různé druhy pečiva, jako je mazanec, beránek, pečení Jidášů aj. Tradiční odměnu pro koledníky představovaly vajíčka – kraslice. Skopová (2007) popisuje kraslice jako vajíčka, která jsou zdobena různorodými technikami, jako jsou vosková batika, voskový reliéf, vyšrabávání, nalepování slámy, leptání, odrátování a malování slováckých vzorů štětcem. Pro obarvování se používaly jen barvy z přírodnin. V regionech jsou kraslice s typickými krajovými vzory. Ty měly svůj význam. Mezi tyto vzory můžeme zařadit např. kresbu ptáčků, vlnovek a květinové vzory. V Nivnici se na malování vajíček přenášejí vzory výšivky, v Korytné pracovní nářadí a kraslice z Boršic jsou typické tmavou barvou (Večeřová, 2015).

2.5 Kroj

Kroje z regionu Slovácka se dělí, jak uvádí Břečka et al., (2013) do několika skupin podle společných rysů. Jako je skupina krojů uherskobrodských, typ kroje podhorského, horského a kroje dolské. Kroje uherskohradištského Dolňácka mají některé rysy shodné. Mezi ně řadíme střih mužských košil a vest a u ženských rukávů bohatě našasené rukávy. Jednotlivé kroje se rozdělují podle pohlaví nositele, podle ročního období na letní a zimní. Další dělení je podle příležitosti, na kterou se kroj oblékal. Rozlišujeme tedy kroje obřadní, slavnostní, všední, sváteční, polosváteční a pracovní. Dle oblečení jednotlivých druhů součástí daného kroje, bylo ihned rozpoznatelné, zda dotyčný člověk byl ženatý, svobodný, nebo vdovec. Lidový kroj plnil ve společnosti funkci sociálního postavení, určoval přibližný věk, stav a příslušnost k určitému regionu (Langhammerová, 2017).

Ve Vlčnově jsou specifické tři druhy výšivky. Výšivka na výřez, která je charakteristická počítanou nití, používá se pro spojení dvou částí tkaniny a zpevnění namáhaných švů na ženských rukávcích a mužských košilích. Druhý způsob výšivky je výšivka malovaná, kterou můžeme vidět na náprsenkách dětských „tibetek.“

Třetím druhem je výšivka přes vrapy. Typickou barevnost tvořily barvy bílé, žluté až sytě oranžové i červené. Vzory na jednotlivých výšivkách si ženy vymýšlely samy. Znázorňovaly různé druhy květin, ptáků i navazujících geometrických vzorů (Břečka et al., 2013).

2.6 Jízda králů

Jízda králů, zapsaná od roku 2011 v seznamu nemateriálního kulturního dědictví UNESCO, která se odehrává vždy poslední neděli v květnu, patří k nejhonosnějším doposud zachovaným zvykům na Slovácku. Pravidelně a každoročně v nezměněné podobě a za dodržení jistých pravidel se odehrává ve vesnici Vlčnov, která je označována za Perlu Slovácka. V různorodých intervalech se jezdí v Hluku, Kunovicích, Starém Městě a dalších několika málo obcích. Teturová (2016) uvádí, že v obci Vlčnov se každoročně poslední květnovou neděli odehrává jízda králů, kdy družina osmnáctiletých chlapců „legrútů“, vyjíždí na ozdobených koních po vesnici se svým králem, kterého střeží pobočníci se šavlemi. Samotným králem se může stát chlapec ve věku devíti až dvanácti let. Ten je i se svými pobočníky oblečen do ženského kroje, na hlavě má „královskou“ korunu a jako symbol mlčenlivosti, nevinnosti a vznešenosti má v ústech bílou růži. Král mívá většinou bílého koně. Ve Vlčnově si tento zvyk zachoval atributy iniciačního obřadu. Během objížděky jezdců po vesnici chlapci v družině vyvolávají žertovné zveršované vyvolávky, kterými mohou reflektovat život v obci. Koně jezdců jsou ozdobeny papírovým zdobením, jako jsou například růže a trásně. V posledních letech se navrací i tradiční zdobení pentlemi a šátky. Původ samotné jízdy králů je spojován s bitvou na Luckém poli, kdy král Matyáš Korvín utíkal od Bílovic do Uher před vojskem Jiřího z Poděbrad. Aby se neprozradil, tak jej Vlčnovjané převlékli i s jeho pobočníky do ženského kroje, vložili bílou růži do úst a doprovodili do Uher. Součástí jízdy králů jsou několika měsíční přípravy, které se pojí k tradicím kalendářního roku. V předvečer samotné jízdy králů je předávána vláda králů, kdy nový král slibuje přede všemi, že bude panovat nad písničkami, tanci a lidovými kroji (Břečka et al., 2013).

2.7 Možnosti zpracování podnětů lidové kultury v tvorbě dětí

Rozvoj a podpora výtvarného projevu dítěte předškolního věku poskytuje možnosti k projevení schopnosti imaginace, spontaneity a k upevnění poznávacích schopností. Z velké části jsou poznatky předávány pomocí vizuálních médií, která mohou vytěšňovat vhodné podněty pro dítě. Reálný svět nabízí omezené prožitky oproti světu fantazie, který je zdrojem neomezeného prožívání. Ve školním prostředí tak dochází k potlačování fantazijní složky před realistickým ztvárněním ve výtvarné tvorbě. Emoce, které prožívá, dítě třídí, zpracovává pomocí vnímání a myšlení a zachycuje je ve svých obrazech. Zařazování pravidelných výtvarných činností rozvíjí paměť, vytváří pocit důvěry a jistoty. Slouží jako prostředek pro reprodukování zážitků a poznatků. Pomocí výtvarné tvorby zaznamenává určitý děj. Při zařazování komentování tvorby dětmi se rozšiřuje slovní zásoba, rozvíjí se souvislé vyjadřování.

Jednou z metod pro tvorbu s dětmi, kterou můžeme aplikovat, je výrazová hra. Využíváme experimentaci s výtvarnými technikami, experimentování s materiálem, s vlastním tělem apod. v objevování toho, jak tvořit dle svých schopností (Stehlíková Babyrádová, 2014).

2.8 Výtvarný projev dítěte

Dětský výtvarný projev se začíná formovat kolem dvou let věku dítěte. Projevuje se ve snaze zanechat stopu. Dítě má zájem o zkoumání a experimentování s materiálem. V jeho tvorbě se odráží vývojová úroveň jeho vnímání a jeho individuální zvláštnosti. Výtvarný projev zpočátku prochází jednotlivými stádii u všech dětí. S přibývajícím zkušenostmi dětí z okolního světa se tento projev odlišuje a diferencuje. Ve výtvarném projevu by měla stále převažovat radost ze samotné tvorby. Pro dítě není primární výstup, ale samotný proces tvorby. Snahou učitelky mateřské školy by mělo být vytváření podnětných podmínek pro tento samostatný a osobitý výtvarný projev (Bezděková et al., 2016). Náměty pro činnosti využívat z okolního kulturního a přírodního prostředí obklopující dítě.

2.8.1 Výtvarný projev a umění

Při výchovně vzdělávacím procesu je vhodné zařazovat zprostředkování kulturních a uměleckých zážitků. Při plánování této činnosti se musíme zamýšlet nad vhodným postupem a aktivitu si naplánovat. Jak uvádí Bezděková et al., (2016), důležitý je výběr kulturního a uměleckého zážitku. Neměla by se podceňovat, nebo nedoceňovat dětská zralost předpokladů pro tyto činnosti. Při aplikaci využití umění v tvorbě dětí musíme

vycházet ze situace, že schopnosti dětí rozvíjíme v činnosti, která by měla nadcházet, která samotný prožitek rozvine a upevní. Taktéž by měla poskytnout dětem možnost sdělování svých pocitů, prožitků s učitelem i dětmi.

2.9 Rozvoj tvořivosti v předškolním věku

Rozvoj tvořivosti je jedním z cílů všeobecného vzdělávání. Jednoznačná definice pojmu tvořivosti je velmi nesnadná. Nádvorníková et. al (2014) uvádí, že jeho zkoumání probíhá již od 50. let 20. století. Tento výzkum není zcela dokončen a doposud neexistuje jednotný výklad. Pro výtvarnou výchovu je tvořivost tématem stále aktuálním. Prolíná se do běžného života. Vytváří základnu pro přizpůsobení se novým podmínkám a umožňuje rozmanité trávení času (Fichnová & Szobiová, 2012).

Za rysy tvořivosti Nádvorníková et. al (2014) uvádí nespokojenost s daným jevem jako je objekt, řešení situace a proces. Tyto stavy jsou spojovány s vnitřním nutkáním tento stav změnit. Používat originální a nekonvenční řešení, být ochoten experimentovat. Mezi projevy tvořivosti patří tvořivé myšlení, představivost, originalita, řešení problémů s přetvářením skutečnosti. V tvořivém procesu se uplatňují i základní myšlenkové operace, jako je logika, myšlení a intuice.

Fichnová & Szobiová (2012) upozorňují, že pro prožití plnohodnotného života člověka se musíme přizpůsobovat měnícím se životním podmínkám, které nejsou na základě naučených vzorců. V těchto situacích se projevuje tvořivost daného člověka reagovat na tyto situace. Tvořivější děti lépe prosazují své názory a jsou průbojnější. Významný vliv tvořivosti má i na psychické zdraví dítěte, které zvyšuje svůj zájem o učení.

2.9.1 Znaky tvořivosti v předškolním věku

Při snaze rozvíjet tvořivost dětí je důležité brát zřetel na znaky tvořivosti, kterými jsou objevování a vynalézání. Nádvorníková et. al (2014) specifikuje objevování jako vztah k něčemu existujícímu, ale doposud jedinci neznámému. Vynalézání přiřazuje k úsilí o nový výsledek, jež neexistoval. Tyto znaky se vážou nejen k výsledku tvořivosti, ale i samotnému procesu.

2.9.2 Výtvarné přetvářecí činnosti

Těmito činnostmi dochází ke změně objektu. Změnou může být materiální přetvoření, dotvoření, ale i samotná představa změny. Jednou z podob přetvářecí činnosti může být

objekt, který je východiskem pro samotnou tvorbu. Prostředkem pro sebevyjádření, parafrázi, výtvarný přepis. Předpokladem pro zpracování a tvorbu nových objektů jsou bohaté představy o objektu původním Nádvořníková et. al (2014).

2.9.3 Tvořivé aktivity v předškolním věku

Tvořivá aktivita se u dětí nejprve projevuje ve hře. Z psychologického hlediska hovoříme o tvořivé funkci hry. V každé hře dítěte se uplatňuje některý prvek tvořivosti. Nejvíce se tvořivost projevuje ve hrách volných a senzomotorických. V předškolním věku převládá tvořivost expresivní, jejímž výsledkem je sebevyjádření. Důraz je kladen na originalitu. Samotný výtvarný výtvor není důležitý. Dále se začíná projevovat tvořivost produktivní, kde dítě klade důraz na výtvarný materiál, klade důraz na zrealizování svého záměru. Tvořivost invenční je třetím způsobem projevu dětské tvořivosti, kde je kladen důraz na důvtip při použití materiálů. Výsledkem je objev, vynález. Významem tvořivých aktivit ve vzdělávání je pojmána změna výsledků tvořivých činností, tak i samotného tvořivého jedince, který se stává tvořivějším Nádvořníková et. al (2014). Při tvořivých aktivitách dochází k rozvoji kreativity. Jak popisuje Desailly (2015) přináší výhody jak učitelům, tak samotnému dítěti. Kreativní dítě si bude rozvíjet sociální a emocionální dovednosti, které jsou předpokladem pro uplatnění využití kreativity v práci.

3 UMĚNÍ A KULTURA V KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTECH

Tato kapitola se bude zabývat uměním a kulturou a jejich provázaností ve vzdělávacích dokumentech, které jsou závazné pro mateřské školy. V České republice jsou kurikulární dokumenty vypracovány na dvou úrovních, a to na úrovni státní a školní. Tyto závazné dokumenty a legislativu zastřešuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, dále jen MŠMT.

Do státní úrovně dokumentů jak uvádí MŠMT (2018) patří Národní program vzdělávání označovaný jako Bílá kniha, legislativně ukotvena v zákoně č. 561/2004 Sb., (školský zákon). Dále se jedná o rámcové vzdělávací programy (RVP), které jsou vypracovány pro jednotlivé úrovně škol. K dokumentům na školní úrovni patří školní vzdělávací programy. Všechny tyto dokumenty jsou veřejné a mají být přístupné jak pro odborníky z oblasti vzdělávání, tak pro nepedagogickou veřejnost. Mezi legislativu, která je závazná pro mateřské školy patří zákony, vyhlášky, nařízení vlády a směrnice, které jsou specifikovány MŠMT.

Každá mateřská škola si na základě RVP PV vytváří vlastní školní vzdělávací program, který si uzpůsobuje dle podmínek své mateřské školy. RVP PV stanovuje hlavní požadavky a rámcové cíle pro vzdělávání dětí předškolního věku. Ve zpracování ŠVP PV mohou školy specifikovat a odlišit svoji vzdělávací nabídku, která se vztahuje k vizím školy. MŠMT (2018) definuje podmínky a obsah, který musí ŠVP PV obsahovat. Záměry a koncepce školy si dále učitelé konkretizují a zpracovávají v třídních vzdělávacích programech. Při zpracování zohledňují specifika složení třídy. Vzdělávací cíle by zde již měly být konkrétněji popsány, stanoveny očekávané kompetence i upozornění na rizika, která ohrožují vzdělávací činnosti.

3.1 Organizace předškolní vzdělávání v České republice

Předškolní vzdělávání v České republice je zajišťováno institucionálně mateřskými školami s rozličnými druhy zřizovatelů. Je počátečním stupněm v systému vzdělávání. V institucích je vzdělávání organizováno pro děti od dvou do zpravidla šesti let věku. Zásady a koncepce předškolního vzdělávání specifikuje těmito společnými cíly: „*orientuje se k tomu, aby si dítě od útlého věku osvojovalo základy klíčových kompetencí a získávalo tak předpoklady pro své celoživotní vzdělávání*“ (MŠMT, 2018, s. 6). Od 1. 1. 2017 nabylo v účinnost povinnost předškolního vzdělávání dětem, které dovrší pěti let od počátku školního roku do nástupu povinné školní docházky. Hlavním úkolem předškolního

vzdělávání je odborná podpora a rozvíjení rodinné výchovy, podpora při řešení výchovných problémů a sociálního začlenění dítěte do vrstevnické skupiny dětí.

3.2 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

RVP PV je závazným dokumentem nejen pro učitele, ale i pro zřizovatele a jejich odborné a sociální partnery. Vzdělávací obsah je koncipován pro celou věkovou skupinu předškolních dětí. Vymezuje hlavní podmínky, pravidla a požadavky pro vzdělávání. V RVP PV vycházíme ze čtyř cílových kategorií na úrovni obecné a poté na úrovni oblastní. Smyslem rámcových cílů jak uvádí MŠMT (2018) je rozvoj dítěte po stránce fyzické, psychické a sociální. Aby na konci předškolního období bylo dítě relativně jedinečnou a samostatnou osobností. Pokud jsou tyto tři základní cíle naplňovány, směřujeme při vzdělávání k vytváření základů hodnot, klíčových kompetencí a postojů. Jak uvádí Maňáková & Schauerová et al. (2019, s. 9) jsou to hodnoty, *kteřé mají rozměr estetický i etický a jsou uloženy v kulturním dědictví, jmenovitě v tradiční lidové kultuře.* Klíčové kompetence představují *„soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého jedince.“* (MŠMT, 2018, s. 10). Tyto klíčové kompetence představují cílovou kategorii. Jejich osvojování je složitý a dlouhodobý proces, který pokračuje na dalších stupních vzdělávacích institucí a jsou základem pro celoživotní vzdělávání.

Obsah vzdělávací nabídky je rozdělen do pěti oblastí. Oblast biologická, psychologická, interpersonální, sociálně kulturní a environmentální. Každá z těchto oblastí je rozpracována v RVP PV na dílčí cíle, vzdělávací nabídku, očekávané výstupy a jsou zde popsány i rizika, které znemožňují úspěšné výstupy při vzdělávání dítěte. Jsou to tyto oblasti:

- dítě a jeho tělo,
- dítě a jeho psychika,
- dítě a ten druhý,
- dítě a společnost,
- dítě a svět.

I když je vzdělávací obsah rozčleněn do pěti oblastí, ve vzdělávání je žádoucí tyto oblasti v edukační praxi propojovat a využívat přesahy z jednotlivých oblastí k rozvoji dítěte. Předkládat vzdělávání bez těchto přirozených přesahů by bylo umělé a nepodněcovalo by

děti k hledání přirozených souvislostí. V uplatnění vzdělávání a seznamování s kulturou a uměním vedeme díky těmto souvislostem děti k vytváření komplexního pohledu na tuto oblast, které se věnuji v bakalářské práci. Respektuji tak komplexní osobnost dítěte a jeho postupného začleňování do kulturního a sociálního prostředí (MŠMT, 2018).

3.2.1 Umění a kultura ve vzdělávacích oblastech RVP PV

Pro vytváření a zpracování vzdělávací nabídky se řídíme Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. Ten vymezuje pravidla, požadavky a podmínky pro vzdělávání dětí předškolního věku. Je východiskem pro zpracování jednotlivých školních vzdělávacích programů, které si uzpůsobuje podmínkám dané školy. Pedagog si pro práci s třídou konkretizuje a tvůrčím způsobem zpracovává vzdělávací obsah, aby činnosti, kterými bude přibližovat zvolené cíle, byly pestré, tvůrčí a respektovaly individualitu dítěte. Vzdělávací nabídka by se měla prolínat ve všech oblastech, aby vzdělávání bylo komplexní, byla rozvíjena celá osobnost dítěte. Tvořivé a výtvarné aktivity se tak mohou stát součástí integrovaných bloků zabývajících se daným tématem. Při takovémhle plánování a vzdělávání považujeme vzdělávací obsah za smysluplný a získané dovednosti jsou pro dítě prakticky využitelné. Tyto výstupy můžeme označit jako základy kompetencí (MŠMT, 2018). Chceme-li dětem předávat kulturní odkaz regionu, je třeba najít pro takto orientované působení oporu v obsahu jednotlivých vzdělávacích oblastí.

3.2.2 Tvořivé činnosti v oblasti Dítě a jeho tělo

V rozvoji této oblasti se zaměřujeme na rozvoj jemné motoriky při manipulaci s různorodými pomůckami a instrumenty, jejich praktickým používáním během vytváření objektů konstruktivních, výtvarných. Učivo může být konkretizováno také přetvářecí činností s výtvarným materiálem. Děti si zdokonalují kresbu, malbu, seznamují se s vlastnostmi přírodních a jiných materiálů, které využíváme při tvorbě. Tyto materiály a inspirace se snaží rozvíjet co nejvíce smyslů. Vedeme děti k samostatnosti při výtvarné tvorbě, ale klademe důraz i na zapojení do úklidu po skončení činnosti. RVP PV specifikuje i rizika, na která musí učitel při plánování brát zřetel. Rizika, jako je nemožnost zařazení spontánních tvořivých činností s využitím různorodých pomůcek, taktéž nerespektování individuálního tempa dětí při dokončování tvorby. Učitel by měl taktéž při plánování tvořivých činností respektovat rozdílné tělesné a smyslové předpoklady dětí. Při nerespektování může docházet k tomu, že dítě dané úkoly nemá šanci samostatně dokončit, nebo učitel zasahuje dítěti do jeho tvorby. Taktéž by mohlo dojít k úrazu při nevhodné

manipulaci s pracovními pomůckami (MŠMT, 2018). Neměly bychom tedy po dětech vyžadovat tradiční řemeslné postupy, stejně tak by děti neměly napodobovat složité dekorativní prvky, které mohou vnímat na materiálním kulturním dědictví.

3.2.3 Tvořivé činnosti v oblasti Dítě a jeho psychika

Při tvořivém zpracování tématu umění a kultury je záměrem v této oblasti rozvíjet kreativitu, sebevyjádření, podporovat duševní pohodu při tvořivých činnostech. Taktéž rozvíjet psychickou odolnost, se kterou se dítě může setkat při náročnějším zadání činnosti, poznávání nové výtvarné techniky a v neposlední řadě při nehodě, která se při tvorbě může objevit. Nehodou může být např. rozlití barev, vody, roztrhnutí samotného díla a podobně. Někdy ani sám učitel nemůže vzniklé situace předvídat a snažit se jim předcházet. Dítě je tak nuceno na tyto vzniklé situace reagovat, zpracovat, vyhodnotit a nejlépe se s nimi vyrovnat a z nastalé situace se ponaučit. Do vzdělávací oblasti Dítě a jeho psychika patří podoblast Jazyk a řeč, kde dochází k naplňování dílčích cílů při např. rozhovorech s dětmi, při komentování svých prací, prací kamarádů, popisů dojmů z akční tvorby apod. Oblast můžeme obohacovat prohlížením knih (např. věnovaných regionální problematice), kdy vedeme děti k vnímání důležitosti ilustrací. Pro celistvost tvořivých činností s dětmi využíváme také texty písní a básní (např. lidové písně, říkadla), které můžeme zařadit v průběhu motivace. V podoblasti Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace specifikují dílčí vzdělávací cíle se záměrem rozvoje tvořivosti, tvořivého sebevyjádření, myšlení a seznamování s kulturním děním. Důležité je dát dítěti prostor pro rozvoj představivosti a fantazie. V této oblasti zařazujeme experimentování, objevování vlastností materiálů, výtvarné hry pro rozvoj tvořivosti. I zde jsou uvedena rizika, která mají vliv na úspěch vzdělávacích záměrů učitele. Rozvoj dítěte může negativně ovlivnit i nedostatek příležitostí pro získávání vlastních zkušeností, prostoru pro experimentování, předávání učitelem hotových poznatků. Rizikem je také nedostatek uznání a ocenění úsilí dítěte, které vynaložilo při činnosti (MŠMT, 2018).

3.2.4 Tvořivé činnosti v oblasti Dítě a ten druhý

Prostřednictvím tvořivé činnosti podporujeme spolupráci, vytváření vztahů mezi dětmi, vztahů učitele a dítěte. Záměrem je obohacovat, kultivovat vzájemnou komunikaci a vytvářet bezpečné prostředí (MŠMT, 2018). Pro podporu spolupráce zařazujeme tvořivé aktivity ve skupinové výuce, kdy vznikne společné dílo. Děti se při této činnosti učí

domlouvat, prosadit si svůj názor a rozvrhnout si dané úkoly. I zde může dítě vnímat inspiraci ve fungování tradic a lidové kultury. Společné akce, přípravy oslav svátků a tradičních rituálů apod. Neúspěch v dosahování záměrů může ovlivnit nedostatek empatie, autoritativní vedení nebo prostředí, které nevytváří prostor pro komunikaci a spolupráci s jinými.

3.2.5 Tvořivé činnosti v oblasti Dítě a společnost

Tato vzdělávací oblast se věnuje umění a kultuře nejjobsáhleji. Záměrem učitele je seznámit dítě se společenstvím ostatních kultur. Vytvářet povědomí o materiálních i duchovních hodnotách. Dítě uvádíme do světa kultury a umění. Podporujeme k poznávání umění a kultury regionu, kde dítě vyrůstá. Dítě si snaží osvojit si základní poznatky, které zprostředkujeme pomocí výtvarných projektů, dramatizací, realizací slavností a tradic. Jak uvádí MŠMT (2018) tvůrčí činnosti slovesné, výtvarné, hudební podněcují tvořivost, kreativitu a nápaditost dítěte. RVP PV doporučuje zprostředkovávat umění a kulturu i mimo mateřskou školu. Podporujeme návštěvy uměleckých a kulturních akcí pro seznamování s různorodostí umění a kultury, historických objektů a významných památek v regionu. Vytváříme tak základy postojů, společenských hodnot v rámci přirozeného sociokulturního prostředí. Musíme se vyvarovat předkládání nevkusných podnětů při výtvarné tvorbě s dětmi. Taktéž nedostatku příležitostí k vytváření kladného vztahu ke kultuře, umění a regionu, které dítě obklopuje a kde vyrůstá (MŠMT, 2018).

3.2.6 Tvořivé činnosti v oblasti Dítě a svět

Poslední oblast, která se spolupodílí na komplexním rozvoji dítěte, se zaměřuje na podporu poznávání jiných kultur, vlivu činnosti člověka na životní prostředí, kterou může chránit, ale také poškozovat. Při tvořivých aktivitách můžeme nabízet dětem činnosti s využitím přírodnin a odpadového materiálu. Tato tvorba bude vytvářet základní povědomí o významu a důležitosti ochrany životního prostředí. Tvořivé činnosti by učitelé měli zařazovat jak v interiéru, tak v exteriéru a nabízet zpracování pomocí prožitku, akční tvorby. Dítě tak má možnost se seznámit v tvořivé činnosti s blízkým přírodním a kulturním okolím. Měli bychom pomocí vzdělávací nabídky umožňovat a podporovat tvořivost dítěte. I v této oblasti jsou uvedena rizika, kterých bychom se měli vyvarovat. Mezi ně patří jednotvárná málo podnětná nabídka pro tvořivé činnosti, nevhodný vzor dospělých ke vztahu k ekologii, uzavřenost školy k aktuálnímu dění a problémům.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 NABÍDKA TVOŘIVÝCH AKTIVIT V MATEŘSKÉ ŠKOLE

V praktické části bakalářské práce jsem vypracovala nabídku tvořivých aktivit pro využití v edukační praxi mateřských škol v regionu Slovácka. Aktivity jsou zaměřeny na umění a kulturu regionu. Vychází z poznatků uvedených v teoretické části. Nabídka představuje osm tvořivých aktivit, které čerpají z vybraných lidových tradic regionu. Ty byly ověřovány ve vybrané mateřské škole Zlínského kraje, která je součástí regionu Slovácko. Samotná realizace probíhala v období ledna až března roku 2022.

U jednotlivých tvořivých aktivit je různorodá časová náročnost. Některé aktivity jsou navrženy pro zapojení celé třídy, jiné jsou koncipovány pro zpracování skupinami či dvojicemi. Nabízejí i možnosti individuální tvorby. Tato specifika jsou podrobněji popsána u samotných aktivit. Časovost je spíše orientační, abych poskytla dítěti možnost individuálního tempa ve tvořivém projevu, vyjádření, zpracování představ a jeho interpretaci v samotné tvorbě.

Ověření souboru tvořivých aktivit probíhalo v homogenní třídě dětí ve věku čtyř až pěti let. Vybranou třídu tvoří 28 dětí, z toho dvěma dětem je poskytováno podpurné opatření třetího stupně z důvodu oční vady a odlišné národnosti. Počty dětí, které se účastnily dané tvořivé aktivity, jsou vždy uvedeny samostatně. Do navržených činností se zapojila celá třída v rámci řízené nebo částečně řízené činnosti.

Před každou realizací aktivity s dětmi předcházela motivace a seznámení s původem tradice, ke které se činnost vztahovala. Dětem jsem přiblížila jednotlivé tradice pomocí dramatizace, čtení příběhů, zpěvu písní, exkurzí, návštěvou výstavy, prezentací na interaktivním panelu. Pomocí vhodně zvolené motivace jsem se snažila děti zaujmout, získat je pro následující tvorbu. Společně jsme si povídali, děti měly možnost vyjádřit své myšlenky, nápady, otázky, na které jsme společně hledali odpovědi. Děti měly možnost samotné tvoření prožívat a pomocí tvůrčího ztvárnění a dalších aktivit tradice nejen zaznamenat, ale i spojovat s vlastními zkušenostmi a zážitky. Během samotné realizace jsem s dětmi komunikovala, podporovala je k vyjádření svých názorů, pocitů, dojmů z dané aktivity.

Po dokončení aktivity jsme s dětmi mluvili a vyhodnocovali jejich postřehy, nápady, připomínky, prožitky. Co se jim podařilo, co bylo jednoduché, náročné, která část z aktivity je zaujala, překvapila. Po rozhovoru s dětmi jsem prováděla vyhodnocení tvořivých aktivit s paní učitelkou. Vyhodnocování jsem realizovala i formou sebereflexe.

Tvořivé aktivity jsem zaznamenávala pomocí fotoaparátu. Vzniklé fotografie jsem po ukončení všech aktivit prezentovala dětem na interaktivní tabuli, kdy si připomenuly a shrnuly, co jim přinesly všechny aktivity vztahující se k vybraným lidovým tradicím.

4.1 Cíl zpracování tvořivých aktivit vycházející z tradic regionu

Hlavním cílem vytvořené nabídky tvořivých aktivit byla podpora tvořivosti a vztahu dětí ke kultuře regionu Slovácko – regionu, kde vyrůstají, žijí. Děti si měly uvědomovat hodnoty spjaté s tradicemi, byly vedeny jejich dalšímu předávání a jejich zachování pro další generace. Nedílnou součástí je pomocí opakujících se svátků, zvyků a rituálů vytvářet základy norem a hodnot u dětí již od předškolního věku. Tím je i součástí začlenění se do společnosti pomocí porozumění a pochopení tradic na úrovni odpovídající věku dětí.

Při činnostech bylo u dětí podporováno kritické myšlení pro pochopení samotných významů svátků. Tvůrčí aktivity byly založeny především na prožitkovém učení a aktivním zapojení dětí. Děti mohly využívat různorodých technik, pomůcek a materiálů pro rozvíjení vlastní tvořivosti, ve které uplatní vlastní nápady, realizují svoje představy o tom, co a jak budou tvořit. V mateřských školách se často využívají pouze klasické výtvarné techniky, které jsou méně náročné na organizaci při samotné výtvarné činnosti. Nejvíce používané materiály jsou pastelky, fixy, tempery, papír. Dětem jsou převážně předkládány šablony, omalovánky. Nemají dostatek prostoru a možností pro vlastní tvorbu dle své fantazie. Velmi omezeně se zařazuje tvorba z přírodních a dalších netradičních materiálů, které podle učitelek způsobují nepořádek. Učitelky si ale neuvědomují jejich snadnou dostupnost. Tyto materiály jsou zcela zdarma a děti např. sběrem a tvorbou z přírodnin mohou aktivně využít čas v době pobytu venku.

Soubor tvořivých aktivit je navržen pro děti předškolního věku, což jsou děti zpravidla ve věku tří až šesti let. Realizaci tvořivých aktivit jsem aplikovala ve třídě dětí ve věku čtyř až pěti let. Některé náročnější aktivity jsem záměrně realizovala s malou skupinou dětí, abych jim mohla dostatečně vysvětlit postup, průběžně je motivovat a zajistit bezpečnost při tvořivé činnosti.

Dítě při tvořivých činnostech nebylo jen pasivním příjemcem informací, ale aktivním jedincem v procesu vzdělávání. Z hlavního cíle vyvozuji další dílčí cíle, které specifikují u jednotlivých aktivit. Pro lepší přehlednost jsou zpracovány v tabulce, kde uvádím i organizační formy, metody, pomůcky a orientační čas samotných aktivit.

4.2 Tvořivé aktivity v mateřské škole

Tabulka 1 Soubor tvořivých aktivit

Aktivity vycházející z lidové tradice	Cíle z pohledu učitele	Organizační forma	Metody	Časová náročnost
Tradiční obydlí ve Vlčnově	<ul style="list-style-type: none"> - rozvíjet povědomí dítěte o okolí a místě kde žije, - seznámit děti s charakteristickými znaky lidové architektury, - podpořit pozitivní vztah dětí k místu kde žijí. 	Exkurze	Pozorování, rozhovor, popis	35 minut usedlost číslo 65, 20 minut Slovácká jízba
Tvorba z keramické hlíny - ornament	<ul style="list-style-type: none"> - seznámit děti s charakteristickými znaky zdobení v užité tvorbě, - představit dětem grafickou techniku otisku, - podporovat tvůrčí činnost dětí při práci s keramickou hlínou. 	Skupinová výuka	Rozhovor, pozorování, výtvarná tvorba	35 minut
Tanec ve sněhu – šavlový tanec	<ul style="list-style-type: none"> - představit dětem tradici šavlového tance, - podpořit spolupráci dětí při výtvarném experimentu - představit dětem netradiční výtvarnou techniku (malba na sněh). 	Skupinová výuka	Rozhovor, pozorování, předvádění, výtvarný experiment	20 minut činnost ve třídě, 20 minut činnost na zahradě
Maska z přírodních materiálů – masopust	<ul style="list-style-type: none"> - představit dětem tradici masopustu, - rozvíjet fantazii a představivost dětí při výrobě masky, - podpořit využívání přírodních 	Skupinová výuka	Rozhovor, popis, výtvarná tvorba	35 minut

	materiálů ve výtvarné tvorbě.			
Vynášení zimy – královnička	<ul style="list-style-type: none"> - představit dětem tradici vynášení zimy, - představit dětem malbu na netradiční materiál (molitan), - rozvíjet u dětí fantazii a představivost při výběru a míchání barev pro malbu. 	Skupinová výuka	Rozhovor, popis, výtvarný experiment	25 minut malba na molitan, 25 minut zhotovení královničky
Zdobení vejce - Velikonoce	<ul style="list-style-type: none"> - představit dětem symboly a tradice Velikonoc, - seznámit děti s technikou kašírování, - podporovat využití netradičních materiálů při zdobení vejce. 	Skupinová výuka	Rozhovor, popis, výtvarná tvorba	35 minut kašírování, 15 minut barvení, 25 minut zdobení slámou
Výšivka – lidový oděv, kroj	<ul style="list-style-type: none"> - představit dětem motivy výšivky na kroji, - podporovat u dětí spolupráci ve dvojicích, - seznámit děti s přenesením výšivky pomocí stylizace na vyšivací plátno. 	Párová výuka	Rozhovor, pozorování, popis, výtvarná tvorba	40 minut
Zdobení koně - jízda králů	<ul style="list-style-type: none"> - seznámit děti s tradicí jízdy králů, - podporovat spolupráci dětí při tvořivé aktivitě, - podporovat u dětí kreativní tvorbu. 	Skupinová výuka	Rozhovor, popis, pozorování, výtvarná tvorba	35 minut úvodní část a růže, 25 minut třásně, 30 minut kompletace, hra na jízdu

				králů
--	--	--	--	-------

5 TÉMATICKÉ ČÁSTI TVOŘIVÝCH AKTIVIT

V této kapitole budu seznamovat s jednotlivými lidovými tradicemi, které se vážou k regionální kultuře Slovácka. Před každou aktivitou byly děti obeznámeny s tradicí, ze které aktivita vychází. Ta se stala východiskem a inspirací pro jednotlivá ztvárnění dětmi. Realizace byla uzpůsobena věku dětí. U každé činnosti je proto specifikován počet dětí, který byl zapojen, jejich věk a časová náročnost. Jako úvodní část jsem zvolila exkurzi s náplní seznámení se s tradičním obydlím ve Vlčnově. Vzhledem k narušení naplánovaného harmonogramu z důvodu karantény dětí, zaměstnanců mateřské školy, tak zaměstnanců zajišťující exkurzi, jsem tanec ve sněhu zařadila jako první z tvořivých činností s dětmi.

5.1 Tradiční obydlí ve Vlčnově

Exkurzi do vesnice, nedaleko Uherského Brodu jsem zvolila jako uvádějící činnost pro děti při seznamování se s lidovou kulturou regionu Slovácka. Exkurze byla zrealizována ve dvou hospodářských usedlostech ve Vlčnově. Hospodářská usedlost číslo 65 je datována z roku 1862. Stavení je dochováno v původní podobě, jak jej využívali jeho obyvatelé. Druhá hospodářská usedlost, kterou měly děti možnost navštívit, se nachází vedle kostela v blízkosti středu obce. Tento objekt slouží jako muzeum a nazývá se Slovácká jizba. Děti tak měly možnost si prohlédnout vybavení domů, které bylo autentické. Dále měly možnost se seznámit s prostředím, jak lidé bydleli, vařili, spali. Seznámily se i s pracovními nástroji, které se používaly na poli nebo v domácnosti.

Počet dětí: 20

Věková kategorie: 4 – 5 let

Časová náročnost: 35 minut – usedlost číslo 65, 20 minut - Slovácká jizba

Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> - rozvíjet povědomí dítěte o okolí a místě, kde žije, - seznámit děti s charakteristickými znaky lidové architektury, - podpořit pozitivní vztah dětí k místu, kde žijí.
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> - orientovat se v okolí a místě, kde dítě žije, - charakterizovat znaky lidové architektury - chránit objekty vytvořená člověkem.

<p>Kompetence</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kompetence k učení: - orientuje se v prostředí, ve kterém žije (dítě se dokáže orientovat v okolí a místě, kde žije), - soustředěně pozoruje, všímá si souvislostí (dítě dokáže rozpoznat charakteristické znaky krajové architektury). - Kompetence činnostní a občanské: - má dětskou představu o tom, co je v souladu s lidskými hodnotami (dítě dokáže ocenit objekty vytvořené člověkem).
<p>Pedagogická strategie</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizační formy: exkurze • metody: pozorování, rozhovor, popis • prostředky a pomůcky: vybavení interiéru hospodářských usedlostí 	
<p>Průběh realizace aktivity</p> <p>Motivace:</p> <p>S dětmi jsem si povídala, zda ví, jak bydlely jejich prababičky. Jestli měly velké domy, malé domečky, nebo zda bydlely v bytech. Kolik jich doma asi bydlelo, kolik měli sourozenců. Zda chovali nějaká zvířata. Děti převážně odpovídaly, že bydlely v domech a měli mnoho sourozenců. Dětem jsem oznámila, že bychom mohli jet do nedaleké vesnice, kde jsou takové domy, kde ty prababičky bydlely. Rodiče byli obeznámeni, že děti v rámci seznámení se s tématem regionální kultury navštíví hospodářské usedlosti ve Vlčnově.</p>	
<p>Průběh výstupu:</p> <p>Exkurze se uskutečnila v dopoledních hodinách, kdy se děti po svačině připravily na příjezd autobusu a společně jsme se vydali na exkurzi. Ve Vlčnově nás přivítala paní průvodkyně, která je ředitelkou Klubu sportu a kultury ve Vlčnově. Exkurzi jsme zahájili v hospodářské usedlosti číslo 65. Tato usedlost má trojdílné členění. Vstupuje se síní s černou kuchyní, za kterou je patrová komora. Obytnou část představovala světnice, která je tradičně zařízená. Děti se usadily na rohovou dřevěnou lavici a měly tak možnost si vyzkoušet tradiční zařízení v obydlích. Děti říkaly, že je lavice hodně tvrdá na sezení. Což se později dozvěděly, že dříve na těchto lavicích starší děti spaly. Díky ochotě paní průvodkyně děti měly možnost si celý interiér projít, na zařízení si sáhnout, vyzkoušet. Ve světnici byla dominantou pec, na které spávaly děti, dále postel, která byla určena pro hospodáře a hospodyni. Na ukládání oděvů ve světnici sloužily dvě truhly, které byly malované květy. Rohová lavice se stolem, nad kterou na stěně visely svaté obrázky – tzv. svatý kout. Tento kout byl tradiční ve všech obydlích v té době, což si děti</p>	

ověřily i ve druhé starousedlosti. S dětmi jsme si pojmenovaly věci, které jsme ve světnici viděli, ptala jsem se dětí, zda by věděly, k čemu dané věci asi sloužily. Většinu vybavení byly schopny pojmenovat. Děti vzpomínaly, že tyto věci byly v pohádkách. Jako je mlýnek na kávu, žehlička, lucerny. Dětem jsem i dávala otázky, jestli lidé, kteří bydleli v obydlí, měly stejné nebo podobné oblečení jak nyní. Děti nepojmenovaly, že se jednalo o kroj, ale říkaly, že děvčata chodila v sukních. Hodně svých poznatků přirovnávaly k pohádkám. Pro prohlídku černé kuchyně jsem zvolila menší skupiny, z důvodu malého prostoru v chodbě – síni. Děti si vyzkoušely dávat velkou lopatou pecen chleba do pece. V chodbě bylo vystaveno několik věcí, které se používaly v domácnosti nebo v hospodářství. Byl to například lis na hrozny, hrábě, velká dřevěná mísa na těsto, ošatky. Využila jsem i toho, že ve světnici byla umístěna elektrická trouba, která není původním vybavením, ptala jsem se, zda děti dovedou určit věc, která do dřívějšího obydlí nepatří. Jeden chlapec správně i určil, že nebyla elektrina v domech. Po seznámení s obydlím, jsme se přesunuli do nedaleké starousedlosti vedle kostela, která je označována jako Slovácká jizba a nyní slouží jako muzeum. Tato starousedlost je tvořena třemi prostory. První je vstupní síň, ze které vedou dřevěné schody na sýpku. Po pravé straně chodbičky se vstupuje do světnice a v levé části se nachází komora, kde byly uskladněny předměty, které byly potřeba v domácnosti. Světnice je zařízena rohovou lavicí se stolem a taktéž svatým koutem s obrázky. V rohu místnosti jsou kachlová kamna, která jsou dominantou světnice. Truhlice, postel pro hospodáře a co nejvíce zaujalo děti, byla kolébka pro miminko. Děti si prohlédly interiér světnice, srovnávaly, co bylo v prvním domě a tady není. V tomto stavení tvořila podlahu místnosti jen udusaná hlína. Paní průvodkyně nás na tuto skutečnost upozornila. Neřekla, že podlaha je z hlíny, ale děti měly za úkol přemýšlet, z čeho by se podlaha mohla vyrábět. Jedna holčička správně určila, že je z hlíny. Paní průvodkyně nám oznámila, že když se podlaha začínala drobit, hospodyně podlahu vymazávala hlínou s vodou a plevami – mazaninou. Udržovala se kropením vodou, kdy se pomocí vody vyléval do podlahy ozdobný ornament. V tomhle stavení měli k dispozici ukázky oblečení a obuvi pro ženy a muže. Děti jsem se ptala, zda by určily, které oblečení bylo určené pro děti, dospělé, muže. Děti boty, které jsou určeny ke kroji – čizmy, přirovnaly ke kozačkám a mužské boty k holínkám. Což opravdu připomínají. Po menších skupinkách si prohlédly potřeby z domácnosti, jako byly váhy, potřeby na stloukání másla, ošatky, struhadla. Na závěr, jsem se dětí ptala, jestli v těch starousedlostech je všechno, co máme nyní v bytech nebo domech. Děti nejdříve odpovídaly, že tam není obývací pokoj, ložnice. Až jeden chlapec řekl, že tam není koupelna a ostatní se přidali, že tam není toaleta. Tak jsem se dětí dále dotazovala, jestli se dřív lidé koupali a kde? Některé děti odpovídaly, že ano, některé že ne. Předkládaly návrhy, že si musely nachystat vanu. Při tomhle rozhovoru jedna holčička položila otázku: „A kde je voda?“ Děti přišly na to, že se pro vodu muselo ke studni. A že děti musely pracovat, pomáhat v domácnosti a neměly hračky, nebo jen jednu. Protože jsme si všechny vnitřní

prostory prošli, prohlédli si obydlí i z venku, rozloučili jsme se s paní průvodkyní. Přesunuli jsme se do parku, kde se děti občerstvily, chvíli se proběhly a poté jsem si je svolala a ptala se jich na jejich pocity, dojmy z navštívených domů a zda by chtěly takhle bydlet. Taktéž jsem se ptala, zda ví o podobných domech v okolí, kde bydlí.

Hodnocení aktivity:

Exkurze byla zařazena jako úvod do tvořivých aktivit, které se vztahují k regionu Slovácka. Celá exkurze probíhala od přejezdu z mateřské školy do příjezdu zpět dvě a půl hodiny. Během návštěvy první a druhé usedlosti děti přešly procházkou, což bylo jistě přínosné, že se jejich pozornost soustředila i na pozorování okolí ve vesnici. Děti tak díky exkurzi získaly povědomí, jak se bydlelo a co tvořilo materiální zázemí v jednotlivých domech. Měly možnost srovnat vnitřní vybavení dvou domů. Druhý objekt poznaly z dálky, protože má specifickou bílou barvu s modrým lemováním soklu. Vytvořily si tak představu o velikosti domu. Velkým překvapením pro děti bylo, že celá rodina bydlela a trávila čas v zimních měsících v jedné místnosti. Tato aktivita je náročná pro organizaci zajištění zpřístupnění objektů, které se nachází v regionu Slovácka a zajištění odvozu pro děti. I já jsem díky exkurzi zjistila, že samotné usedlosti mají různorodé majitele a nepatří do správy vesnice. Při procházce s dětmi po vesnici jsme měli možnost zhlédnout třetí objekt jen z venkovních prostor, kde střecha nebyla z pálené tašky, ale tvořila ji došková střecha. Je důležité, aby učitelka, která se účastní exkurze, měla základní poznatky o zázemí jednotlivých staveb, aby byla schopná dětem odpovědět na jejich otázky, které je budou k tématu zajímat. Vhodné je mít připravené otázky pro děti, abychom je podpořily k zamyšlení a hledání souvislostí s životem v dřívějších dobách. Při vyhodnocení exkurze s dětmi byly zajímavé rozhovory mezi dětmi, kdy vyhodnotily, že to nebylo jednoduché chodit pro vodu, nemít hračky a muset pomáhat a pracovat.

Obrázek 3 Černá kuchyň

Obrázek 4 Svatý kout

Obrázek 5 Usedlost číslo 65

Obrázek 6 Slovácká jizba

5.2 Masopust – maska z přírodních materiálů

Počet dětí: 7

Věková kategorie: 4 – 5 let

Časová náročnost: 35 minut

<p>Cíle z pohledu učitele</p>	<ul style="list-style-type: none"> - představit dětem tradici masopustu, - rozvíjet fantazii a představivost dětí při výrobě masky, - podpořit využívání přírodních materiálů ve výtvarné tvorbě.
<p>Cíle z pohledu dítěte</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Interpretovat výtvarně tradici masopustu, - tvořivě vytvořit masku z přírodních materiálů - používat přírodní materiály a instrumenty.
<p>Kompetence</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Komunikativní kompetence: - dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky výtvarnými prostředky (dítě dokáže interpretovat výtvarně tradici masopustu, dítě dokáže vytvořit masku z přírodních materiálů). - Kompetence k učení: - uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích

	(dítě dokáže používat přírodní materiály a instrumenty).
<p>Pedagogická strategie</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizační formy: skupinová výuka • metody: rozhovor, popis, výtvarná tvorba • prostředky a pomůcky: nůžky, lepidlo, vatové tyčinky, karton, přírodniny (obilí, šišky, větvičky, skořápky od ořechů, ovesné vločky, hrách, čočka, rýže, kůra ze stromů, pytlovina), klobouková guma, tavná pistole, interaktivní panel, lak na vlasy, orffové nástroje 	
<p>Průběh realizace aktivity</p> <p>Motivace:</p> <p>S dětmi jsem si povídala, zda ví, co je to masopust, které masky si myslí, že patří k tradici masopustu. Na interaktivním panelu jsem dětem ukazovala fotografie přibližující tuto tradici. Říkali jsme si, které masky k masopustu patří, a připomněli si, jak vypadá i masopustní obchůzka, jaká jsou tradiční masopustní jídla. Ptala jsem se dětí, zda ví, kde se takové masky daly koupit? Popřípadě, z jakých materiálů by se daly takové masky vytvořit.</p>	
<p>Průběh výstupu:</p> <p>Děti během motivace většinou dovedly správně odpovědět a vydedukovaly, že se dříve masky nekupovaly, ale lidé si je vyráběli sami doma. Připomněla jsem dětem, že v žádném masopustním průvodu nechyběl medvěd, ženich, nevěsta, kominík aj. Vybídla jsem děti, že si vyzkoušíme zhotovit masku na obličej z přírodních materiálů, popřípadě z odpadového materiálu. Připravila jsem pro ně jako podklad pro nalepování přírodnin tvrdý papír, který v případě potřeby zpevníme kartonem, který je pevnější a dokáže udržet tvar po nalepení přírodnin. Děti měly k dispozici přírodniny, pomocí kterých měly za úkol si masku vytvořit. Samotné přírodniny jsme si s dětmi pojmenovaly. Dvě děti preferovaly nalepení po většině plochy masky skořápky od ořechů. Některé si nejdříve předkreslily obrysy, kde budou jednotlivé komponenty nalepovat. Zpočátku byly děti více zdrženlivé, když si měly vytvořit vlastní návrh masky z přírodnin. Musela jsem je motivovat a povzbuzovat do činnosti tím, že každá maska bude jistě zajímavá, odlišná. Během činnosti jsem s nimi vedla rozhovor, zda si někdy zkoušeli vytvářet sami masku, kdo byl někdy na masopustním průvodu, jakou masku se rozhodli vyrobit. Děti při činnosti svůj postup s kamarády komentovaly, v individuálním tempu dokončovaly masky a následně si po sobě uklidily. Po zaschnutí masek, jsem dětem zafixovala přírodniny lakem na vlasy, abych zamezila jejich odpadávání z podkladu.</p> <p>Když se děti vrátily z pobytu venku, společně jsme v herně vytvořili vesnici z molitanových kostek</p>	

a ztvárnili si průvod masek i s doprovodem na orffové nástroje.

Hodnocení tvořivé aktivity:

Organizační formy a metody byly zvoleny vhodně. Při samotném vyrábění masek se prostřídala skupina sedmi dětí. Během činnosti jsem děti co nejvíce podporovala k samostatnosti. Když bylo potřeba dopomoci danému dítěti s dílčím úkolem, tak jsem se snažila nejdříve jen poradit, jak by se dalo postupovat. Dopomoc byla potřeba při stříhání pytloviny a s přilepením tavnou pistolí větších větviček, které se opakovaně nedařilo dětem přilepit lepidlem. Zpočátku byly děti zdrženlivější, nemají tolik příležitostí a zkušeností s tvořením z přírodních materiálů. Taktéž jsou více zvyklé používat vzorové šablony, kdy si převážně vybírají mezi dvěma druhy, které si poté vybarví nebo dolepí chybějící části. Takhle měly možnost si každý dle své fantazie vytvořit vlastní masku. Po kompletaci masek – připevnění kloboukové gumičky a zafixování lakem na vlasy si děti ztvárnily s hrou na orffové nástroje samotný průvod. Měly tak možnost si průvod masek v námětové inscenaci prožít. Masky podlepené tvrdším kartonem byla na obličejích dětem méně příjemná, protože je tvrdší a při upevnění na obličejích hůř držela. Nebyla tolik ohebná na obličejích. Bylo by také vhodné použít pevnější kloboukovou gumu, která udrží vrstvu nalepených přírodnin na masce a nesklouzává z obličejích. Kladně hodnotím využití přírodnin a odpadového materiálu. Po rozhovoru s paní učitelkou jsem zjistila, že dětem není tak často nabízena tvorba z přírodnin.

Obrázek 7 Lepení přírodnin na podklad

Obrázek 8 Realizace masky z přírodnin

Obrázek 9 Schnutí masek před zafixováním

Obrázek 10 Přehlídka zhotovených masek

Obrázek 11 Hra na masopustní průvod

5.3 Šavlový tanec – tanec ve sněhu

Počet dětí: 16

Věková kategorie: 4 – 5 let

Časová náročnost: 20 minut činnost ve třídě, 20 minut činnost na zahradě

<p>Cíle z pohledu učitele</p>	<ul style="list-style-type: none"> - představit dětem tradici šavlového tance, - podpořit spolupráci dětí při výtvarném experimentu, - představit dětem netradiční výtvarnou techniku (malba na sněh).
<p>Cíle z pohledu dítěte</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Interpretovat tradici šavlového tance - Ztvárnit tanec otisky ve sněhu - Malovat na netradiční podklad - sněh
<p>Kompetence</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sociální a personální kompetence: - při společných činnostech se dítě domlouvá a spolupracuje (dítě dokáže ztvárnit tanec otisky ve sněhu).

	<ul style="list-style-type: none"> - Kompetence k řešení problému: - zkouší, experimentuje, hledá různé možnosti a varianty (dítě dokáže interpretovat tradici šavlového tance, dokáže malovat na netradiční podklad – sních).
<p>Pedagogická strategie</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizační formy: skupinová výuka • metody: rozhovor, pozorování, předvádění, výtvarný experiment • prostředky a pomůcky: dřevěné šavle, štětce, temperové barvy, ukázka šavlového tance, interaktivní panel 	
<p>Průběh realizace aktivity</p> <p>Motivace:</p> <p>S dětmi jsme si povídali o tradici šavlového tance, seznámili jsme se s písní Pod šable, na jejíž nápěv se může šavlový tanec tančit. Společně jsme si pustili ukázkou šavlového tance na interaktivním panelu, kde děti viděly, jak se šavlový tanec tančí.</p>	
<p>Průběh výstupu:</p> <p>Po zhlédnutí ukázky šavlového tance na interaktivním panelu, jsem si děti rozdělila na dvě skupiny, chlapce a dívky. Již v ukázce děti viděly, že šavlový tanec tančí pouze muži. Chlapcům jsem rozdala šavle a měli za úkol si je dát do pravé ruky a uchopit oběma rukama a postavit se do kruhu. Na nápěv písně Pod šable, chlapci začali poskakovat do rytmu po dobu dvou slok. Poté vytvořili velký kruh držení se za šavle. Při třetí a čtvrté sloce se střídavě přibližovali do středu kruhu a od středu kruhu do velkého útvaru. Děvčata vytvořila hlouček a na melodii písně tančila ve dvojicích, některé holčičky podřepovaly do rytmu a zpívaly píseň. Poté se chlapci a dívky vyměnili role. Po vyzkoušení základních kroků k tanci se děti šly připravovat na pobyt venku, kde probíhala druhá část činnosti.</p> <p>Pobyt na zahradě jsem využila ke ztvárnění a zachycení tance na sněhu. Chlapcům jsem rozdala šavle a ti za zpěvu písně, kterou zpívala děvčata, tančili na sněhu. Bohužel sněhu mnoho již nebylo, ale i tak bylo možné vidět zřetelný kruh po tanci chlapců. Poté jsem pobídla děti, zda by si chtěly stopy, které vytvořily zvýraznit a vyznačit jednotlivé stopy barevně. Děti měly k dispozici barvy, štětce a po menších skupinách se ve zvýraznění otisků bot po tanci prostřídal. Děti během samotné malby komentovaly nanášení barvy, vzájemně si radily, jaký způsob nanášení barvy se jim osvědčil. Některým dětem se lepil sníh na štětec. Během činnosti jsem procházela mezi dětmi a ptala se jich, zda je činnost zaujala, jak se jim maluje do sněhu, zda je malba stejná jako na papíře.</p> <p>Bylo zajímavé sledovat, jak některé děti volily malbu v co nejdlehlším místě, aby jim nikdo do jejich tvorby nezasahoval a nenarušil výsledný objekt a některé děti zpočátku jen sledovaly, jakou formu</p>	

v činnosti jejich kamarádi volí. Při výměně skupin dětí, které již malovaly, docházelo k momentům, že děti chtěly svým kamarádům předat novou zkušenost, jak mají používat barvu, aby se jim co nejlépe pracovalo. Na závěr jsme konečnou podobu otisků zhlédli s dětmi ze schodiště a z herny, kde jsme si společně činnost vyhodnotili. Ptala jsem se dětí, co jim zvýrazněné stopy připomínají, jak se jim pracovalo, co je překvapilo a zda by si malování na sněh chtěly zase zopakovat.

Hodnocení aktivity:

Cíle, které jsem si pro tuto aktivitu stanovila, byly naplněny. Záměrně jsem si činnost rozdělila na část v interiéru, kde jsem děti obeznámila s tradicí šavlového tance a kde měli možnost si samotný tanec zatančit. Děti interpretovaly tanec jak v interiéru, tak v exteriéru – na sněhu. Při tvořivé činnosti došlo ke změně pohybů z poskoků do chůze dětí, vzhledem k nerovnosti terénu. Děti tak měly možnost si prožít, jak se tato tradice dodržuje při samotných obchůzkách po vesnicích, kdy se tančí před jednotlivými domy. Tanec byl pouze východiskem pro samotnou výtvarnou činnost a tou byla malba do sněhu. I přes malou vrstvu pokrývky sněhu si děti měly možnost vyzkoušet experimentování s malbou ve sněhu. Žádné z dětí ještě nezkoušelo malovat na sněh. Při samotné malbě děti zjistily, že barva má zcela jiné vlastnosti na sněhu, než při malbě na papír. Tyto postřehy komentovaly a druhé skupině dětí, radily, jak mají postupovat. Barva se hodně vpíjela do podkladu a bylo jí potřeba větší množství. Příště bych zvolila více zředěnou barvu vodou, která by se lépe nanášela. Vzhledem k tomu, že technika malování do sněhu byla pro děti velmi zajímavá a nová, chtěly se zapojit úplně všechny děti. Osvědčilo se mi pracovat ve skupinách. Pokud je technika nová, zvolila bych příště ještě menší skupiny dětí při samotné malbě do sněhu. Obávala jsem se, aby si děti při malbě neušpinily bundy při přecházení dětí s barvou. Taktéž bych měla pro příště připraveno více misek s barvou.

Obrázek 12 Tanec chlapců ve třídě

Obrázek 13 Vytváření otisků stop ve sněhu

Obrázek 14 Zvětšování a zmenšování kruhu při tanci

Obrázek 15 Malba na sněh

Obrázek 16 Výtvarný experiment, malba na sněh

Obrázek 17 Detail stopy

Obrázek 18Náhled na stopy z okna herny

5.4 Ornament – tvorba z keramické hlíny

Počet dětí: 6

Věková kategorie: 4 – 5 let

Časová náročnost: 35 minut

<p>Cíle z pohledu učitele</p>	<ul style="list-style-type: none"> - seznámit děti s charakteristickými znaky zdobení v užitě tvorbě, - představit dětem grafickou techniku otisku a modelování hlíny, - podporovat tvůrčí činnost dětí při práci s keramickou hlínou.
<p>Cíle z pohledu dítěte</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Poznat typické ornamenty v užitě tvorbě - Vytvořit objekt z keramické hlíny pomocí otisků a modelování - Zrealizovat tvořivě představu ornamentu z keramické hlíny

<p>Kompetence</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Komunikativní kompetence: - dovede využít informativní prostředky, se kterými se setkává (dítě dokáže rozlišit typické ornamenty v užitě tvorbě). - Kompetence k učení: - dovede postupovat podle instrukcí a pokynů (dítě dokáže vytvořit objekt z keramické hlíny pomocí otisků a modelování). - Kompetence k řešení problémů: - spontánně vymýšlí nová řešení problémů, využívá dosavadní zkušenosti, fantazii, představivost (dítě dokáže tvořivě zrealizovat svoji představu ornamentu z keramické hlíny).
<p>Pedagogická strategie</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizační formy: skupinová výuka • metody: rozhovor, pozorování, výtvarná tvorba • prostředky a pomůcky: keramická hlína, knihy s ukázkami architektury a užitě tvorby Křížová et al., (2009), válečky, plátno, špachtle, dlátka, razítka 	
<p>Průběh realizace aktivity</p> <p>Motivace:</p> <p>Pro skupinu dětí jsem si připravila knihy, časopisy a brožury o regionu Slovácka, kde byly ukázky užitě tvorby a obydlí. Fotografie zdobení džbánů, talířů, truhlic a taktěž zdobení domů. Děti jsem pobídla k prohlédnutí těchto knih, čekala jsem, zda je některé obrázky zaujmou. Ty si prohlížely tyto knihy, obrázky mezi sebou komentovaly. Některé upozorňovaly, že tyto věci mají doma, že je znají. Poté, co jsem nechala děti si prohlédnout náměty, jsem navrhla, že by si mohly vytvořit kachli, nebo objekt, který by si nazdobily dle námětů, které viděli v knihách, které je nejvíce zaujaly, nebo které jsme mohly vidět při exkurzi ve starousedlostech. My si vyzkoušíme malovat, otiskovat a lepit z keramické hlíny.</p>	
<p>Průběh výstupu:</p> <p>Přesunula jsem se s dětmi ke stolu, kde jsem již měla připravené plátna, keramickou hlínu, válečky a vše potřebné pro činnost. Děti s keramickou hlínou pracovaly pouze jednou. Z hlíny jsme boucháním o podložku odstranili vzduchové bubliny. Pomocí válečků si děti vyválely placku – měly možnost si ji oříznout do tvaru kachle. Kromě jedné dívky si děti zvládly vyválet placku bez dopomoci. Poté si pomocí špejle malovaly ornamenty. Využívaly i lepení a vytváření plastických ornamentů z hlíny pomocí</p>	

přilepování šlikrem. Dětem jsem ukázala, jak se šlikr používá, aby se vzor neodlepil. Děti během činnosti mezi sebou diskutovaly, upozorňovaly se na zajímavé otisky, které pomůcky daný otisk vytváří. Některé děti se během vyrábění z hlíny několikrát vracely ke knihám, aby si připomněly vzor, který je zaujal a který si chtěly na svoji kachli vytvořit. Děti během tvorby s hlínou zjistily, že se pomocí špejlí dá na hlínu kreslit, že hlína špiní, některé děti hlínu přirovnávaly k modelování z plastelíny. Na závěr aktivity jsme si prohlédly díla všech dětí, ptala jsem se, jak by své výtvary nazvaly. Některé děti nevěděly, převážně uváděly kachle, ale přesně dovedly zaujatě pojmenovat, co zachytily a ztvárnily.

Hodnocení tvořivé aktivity:

Při realizaci této aktivity jsem zvolila skupinovou výuku, která se mi osvědčila. Tuto aktivitu je vhodné zařadit raději na více dní, nebo během dne, kdy budou mít možnost si vytvořit kachli všechny děti po menších skupinách. Motivace byla vhodně zvolená, i rozpomenutí na exkurzi, abych dětem vysvětlila, čeho by si mohly všimnout při hledání společných nebo podobných znaků, kterými byly zdobeny věci každodenního života. Hledání ukázek v knihách děti velmi zaujalo a navadilo pro další činnost. Práce s keramickou hlínou nedělalo dětem obtíže. Měla jsem připraveno dostatek pomůcek a měkkou keramickou hlínu, se kterou se dobře pracovalo. Příště bych zvolila pro děti i menší část hlíny, kterou by využívaly pro vzorník otisků a až poté by si volily, které otisky pro svoji kachli použijí. Děti při práci byly velmi spontánní. Objevovaly nové vlastnosti keramické hlíny. Měly pouze jednu předešlou zkušenost s prací s hlínou. Taktéž zpočátku se ujišťovaly, že si mohou samostatně zvolit, jaký ornament nebo otisk si vytvoří, použijí. Postupně překonaly ostych a nedůvěru sami v sebe, kdy měly možnost se samostatně tvořivě projevit bez jakýchkoliv zásahů ze strany jiných osob. Po rozhovoru s paní učitelkou jsou děti více zvyklé na předkládání šablon, kterou všechny děti dotváří podobným způsobem. Na souboru zhotovených kachel můžeme vidět velké rozlišení ztvárnění jednotlivými dětmi, které měly možnost zhotovit zadání různorodě, dle své fantazie nebo stylizací předlohy. Jedné holčičce se podařilo pomocí otisků vytvořit obilí, Elisabeth vytvořila pomocí přilepování na plát zvířátka. Chlapci využili stylizaci a vykrajování hlíny z plátu. Jedna z děvčat byla činností tak zaujatá, že si chtěla kachli dotvořit ještě v odpoledních hodinách. Celkový čas, který s výrobou strávila, byl asi 70 minut. Využívala hodně přilepování hlíny k podkladu. Tuto možnost jsem jí dala, když jí činnost tak zaujala.

Obrázek 19 Práce s keramickou hlinou

Obrázek 20 Soustředění dívky na práci

Obrázek 21 Kachle z keramické hlíny

5.5 Vynášení zimy – kralevníčka

Počet dětí: 8

Věková kategorie: 4 – 5 let

Časová náročnost: 25 minut malba na molitan, 25 minut dotváření kralevníčky

<p>Cíle z pohledu učitele</p>	<ul style="list-style-type: none"> - představit dětem tradici vynášení zimy, - představit dětem malbu na netradiční výtvarný materiál (molitan), - rozvíjet u dětí fantazii a představivost při výběru a míchání barev pro malbu
<p>Cíle z pohledu dítěte</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Realizovat průvod s vynášením zimy a vítání jara - Malovat na netradiční materiál (molitan)

	<ul style="list-style-type: none"> - Experimentovat s mícháním a nanášením barev
Kompetence	<ul style="list-style-type: none"> - Sociální a personální kompetence: - napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů (dítě se aktivně zapojí v průvodu s vynášením zimy a vítání jara), - při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje (dítě spolupracuje ve skupině při malbě na molitan). - Kompetence k učení: - soustředěně objevuje, experimentuje, zadanou práci dokončí (dítě dokáže experimentovat s barvou, dotvořit figuru královničky).
Pedagogická strategie <ul style="list-style-type: none"> • organizační formy: skupinová výuka • metody: rozhovor, popis, výtvarný experiment • prostředky a pomůcky: molitan, temperové barvy, štětce, houbičky, kelímky s vodou, seno, papírové roličky, provázek, šátek, bavlnky, jehly, nůžky 	
Průběh realizace aktivity Motivace: <p>S dětmi jsme si povídaly o tradici vynášení a pálení Moreny na konci zimy, aby se už lidem dařilo lépe a vítání jara, kdy chodily královničky a nosily létečko. Pokusíme si vytvořit na přivítání takovou jarní královnu, která již přinese teplo, slunce a jaro.</p>	
Průběh výstupu: <p>Děti jsem se na začátek činnosti ptala, jaké barvy by přiřadily k ročnímu období jara. Odpovídaly tyto barvy: zelená, žlutá, červená, modrá, veselá, růžová, oranžová. Většinou děti k dané barvě i přiřadily, co jim barva připomíná. Shodly se, že jaro přináší slunce, radost a takové by měly být i barvy. Z množství barev, které jsem měla připraveny si tyto barvy vyčlenily. Některé z barev, které děti navrhovaly, jsme ale neměli. Zeptala jsem se, co budeme dělat, když tyto barvy nemáme. Natálka řekla, že si je namícháme, že se to dělá. Ema hned vyjmenovávala, když se která barva smíchá dohromady, jaká vznikne barva. Navrhla jsem, že bychom si mohli vytvořit královnu jara. Šaty bychom jí mohli vytvořit z molitanu, ale ten máme bílý, že bychom jej nabarvili barvami, které dětem připomínají jaro. Měla jsem připravené dva delší pruhy molitanu pro tuto skupinu dětí. Zeptala jsem se, zda chtějí pracovat na suchý, nebo mokrá molitan. Jedna část dětí malovala na suchý molitan a druhá skupina pracovala na molitan,</p>	

který si namočila. Bylo zajímavé pozorovat děti při tvorbě. Skupina, co malovala na suchý molitan, pojala ztvárnění spíše abstraktně. Spíše se zaměřovaly na míchání barev. Jaký odstín a barva vznikne při daném smíchání barev a druhá část dětí malovala spíše realistické obrázky na molitan. Obrázky jako je jablko, květiny, slunce, geometrické tvary. Děti barevně zaplnily celou plochu molitanu. Barvu jsme nechali uschnout a pomůcky pro malování mi děti pomohly umýt a uklidit. Společně jsme si vyhodnotili, jak se výtvarné ztvárnění vedlo, co děti zaujalo, co by se dalo zlepšit, nebo využít. Co oceňují na tvorbě druhé skupiny. Domýšleli jsme společně, co nám malba připomíná.

Druhý den jsem s dětmi vytvářela hlavu královny ze sena, uvázali jsme šátek a vytvořili základ těla pomocí připevnění papírových rolí. Na kousku molitanu jsem dětem ukázala, jak se sešívá. Na tyto role děti s dopomocí přišly bavlnkou molitan ztvárňující ruce a tělo. Děti při této části činnosti velmi spolupracovaly, některé přidržovaly molitan, některé děti šily. Vzájemně si radili, jak nejlépe přišít a upevnit tělo. V ten den, jsme v rámci pobytu venku uspořádali průvod po zahradě, kdy jsme se rozloučili se zimou – Morenou. Při průvodu jsme zpívali píseň Neseme Morenu, kterou jsme na ohništi spálili a přivítali jaro novou královnou – symbolem jara. Na závěr jsme si s dětmi výtvarnou činnost, kompletaci i průvod vyhodnotili. Děti zhodnotily, že nejtěžší část byla kompletace všech připravených částí. Většina dětí ještě neměla zkušenost se šitím, což je velmi zaujalo.

Hodnocení tvořivé aktivity:

Skupinová výuka pro tuto činnost byla vhodně zvolena. Malbu na molitan jsem již s dětmi dříve zkoušela. Některé děti nebyly tak překvapené s vlastnostmi barvy při nanášení na molitan. Nejvíce zajímavé bylo pro děti experimentování s barvou. Jedna skupina svéhlavě a bez zábran zkoušela experimentování s barvami. Druhá část dětí nejdříve na kousku molitanu vyzkoušela výslednou barvu a poté se rozhodli, zda ji použijí na podklad. Tato nabídka varianty se mi osvědčila při dřívějších výtvarných činnostech, proto jsem ji dětem nabídla. Při vytváření hlavy ze sena musíme počítat s větším nepořádkem. A s připojením těla k hlavě je potřeba dětem dopomoci. Při sešívání molitanu je nutné dbát na bezpečnost, dětem jsem ukázala na kousku molitanu, jak se sešívá. Pro většinu dětí byla tohle úplně první zkušenost se šitím a velmi je zaujala. Sešítí společně zvládli. Kladně vnímám, že jsme s dětmi uspořádali průvod a rozloučili se se zimou a přivítali jaro. Vycházela jsem z tradice nošení létečka, kdy se zdobí stromček. Chtěla jsem, aby si děti tuto tradici ztvárnili výtvarně, ne jen nazdobením pentlemi. Základ tradice jsem záměrně inovovala do jiné podoby.

Obrázek 22 Podklad z malby na molitan

Obrázek 23 Sešívání molitanového pásu – vytváření rukou

Obrázek 24 Vítání jara, průvod s kralovničkou

5.6 Velikonoce – zdobení vejce

Počet dětí: 8

Věková kategorie: 4 – 5 let

Časová náročnost: 35 minut kašírování, 15 minut barvení, 25 minut zdobení slámou

<p>Cíle z pohledu učitele</p>	<ul style="list-style-type: none"> - představit dětem symboly a tradice Velikonoc, - seznámit děti s technikou kašírování, - podporovat využití netradičních materiálů při zdobení vejce.
<p>Cíle z pohledu dítěte</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Určit a pojmenovat symboly Velikonoc - Vytvořit vajíčka technikou kašírování - Vytvořit obrazec pomocí slámového zdobení
<p>Kompetence</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Komunikativní kompetence: - samostatně vyjadřuje své myšlenky, rozumí slyšenému

	<p>(dítě dokáže určit a pojmenovat symboly Velikonoc).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kompetence k učení: - dovede postupovat podle instrukcí (dítě dokáže vytvořit vajíčka technikou kašírování). - Kompetence k řešení problémů: - při řešení problémů hledá různé možnosti a varianty (dítě dokáže zdobit vajíčka slámou).
<p>Pedagogická strategie</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizační formy: skupinová výuka • metody: rozhovor, popis, výtvarná tvorba • prostředky a pomůcky: nafukovací balónky, špejle, tapetové lepidlo, tekuté lepidlo, vatové tyčinky, misky na lepidlo, odstřížky papírů, mixér, voda, akrylové barvy, štětce, sláma, polystyren, nůžky, podstavce pod vzniklá vejce, ukázky velikonočních symbolů (beránek, pomlázka, nazdobená vajíčka) 	
<p>Průběh realizace aktivity</p> <p>Motivace:</p> <p>S dětmi jsem si povídala o velikonočních tradicích a symbolech, které se k Velikonocům vážou. Ukazovali jsme si pletení pomlázky, říkali jsme si, jak odlišně se název pomlázka může lišit. Např. název tatar, kančůch. Povídali jsme si o beránkovi a vajíčkách, která darují děvčata chlapcům za velikonoční koledování „mrskání, šlehání“. Říkala jsem dětem, že dříve si děvčata připravovala vajíčka pro jednotlivé chlapce z vesnice. A vajíčka ve zdobení měla v sobě jistou symboliku. Děvčata se taktéž snažila mít vajíčka co nejlépe nazdobená. Využívaly různorodé způsoby pro barvení a zdobení. Např. obarvování ve slupkách od cibule s přiložením květin, barvení pomocí koření. My jsme si vyzkoušeli zdobení pomocí slámy. Pro děti jsem měla připravené několik ukázek zhotovených vajíček pomocí zdobení slámou.</p>	
<p>Průběh výstupu:</p> <p>Dětem jsem rozdala odstřížky papírů a ty měly za úkol natrhat na menší kousky. Tyto menší kousky zalily trochou vody a připravenou směs jsem rozdrtila v mixéru. Čímž nám vznikla hmota na kašírování. Se skupinou dětí jsme nafoukli balónky, které jsme upevnili pomocí špejle na podstavec z polystyrénu. Na připravené balónky děti postupně nanášely vrstvy rozdrčeného papíru s tapetovým lepidlem a tím si vytvořily základ na další tvoření. Nechali jsme přes noc usušit. Druhý den si vajíčka potřely akrylovou barvou. Záměrně si děti měly vybrat jednu barvu, kterou potřely vajíčko, aby poté vyniklo zdobení slámou. Nabarvená vajíčka jsme nechali opět usušit přes noc, aby lépe držela přilepená sláma. Natírání barvy děti aplikovaly ve dvojicích. Vajíčka měly při barvení položeny na podstavcích. Lépe se dětem</p>	

s vajíčkem manipulovalo. Po zaschnutí barvy si děti mohly začít zdobit vajíčka. Děti si připravovaly slámu pro samotné zdobení a vytváření obrazců dle své fantazie. Stříhaly si různé délky, které poté používaly. Některé děti si zkoušely na stole sestavovat různorodé obrazce, které poté přenášely na připravené vajíčka zhotovené pomocí techniky kašírování. Tuto činnost taktéž tvořily ve dvojicích. Většina dětí zvolila postup takový, že jeden z dvojice připravoval slámu a druhý lepil a poté se vystřídali. Jedna dvojice si nejdříve připravila nastříhané části a poté je lepila. Při samotném nalepování slámy děti zjišťovaly, že pokud používají velké části, tak sláma tolik nedrží díky nerovnoměrné struktuře vajíčka. Pokud používali kratší části, sláma držela lépe. Během všech částí tvořivé aktivity se děti mezi sebou domlouvaly, jak budou postupovat. Při výběru barvy se děti rozdělily do dvojic podle toho, jakou barvu preferovaly. U každé části aktivity se děti zapojily do úklidu. Po dokončení vajíček jsem si s dětmi tuto aktivitu, která byla rozdělena do tří dnů vyhodnotila. Děti jsem doptávala i v průběhu samotných částí, na jejich dojmy, co se jim daří, nedaří. Vyhodnotily, že by nechtěly zdobit vajíčka slámou, že je to moc práce.

Hodnocení tvořivé aktivity:

Skupinová výuka byla vhodně zvolená. Tuto činnost musíme rozvrhnout do několika etap, z důvodu schnutí podkladu, který nám tvoří vajíčko. V této činnosti jsem záměrně zakomponovala i seznámení dětí s různorodostí názvů, které se vážou k oblasti Slovácka a tradicím Velikonoc. Při nanášení rozdrčeného papíru s lepidlem jedné dvojici dívek stále padala tato struktura. Jak jsem později zjistila, není vhodné natírat balónek lepidlem, ale hmotu přímo nanášet na suchý podklad. Tato děvčata chtěla vytvářet velké vejce. Příprava podkladu jim trvala delší dobu než ostatním dětem. Při dalším zařazení činnosti s dětmi bych volila spíše menší nebo střední velikost. Je vhodné mít připravenou rozdrčenou hmotu papíru předem. Já jsem s dětmi připravila pouze jeden mixér této hmoty pro ukázkou. Ostatní jsem měla již připravenou. Příprava hmoty je vhodná pro rozvoj jemné motoriky při trhání papíru na malé části.

Jednobarevnost při barvení jsem taktéž záměrně použila z důvodu vyniknutí zdobení slámou. U žlutého vajíčka sláma trochu zaniká, což jsem si neuvědomila. Příště bych zvolila výraznější barvu. Při vytváření obrazců si děti procvičily i pojmy z předmatematické oblasti, rozvíjely jemnou motoriku. Některým dětem dělalo problém přenášení připravených obrazců ze slámy na plastická vajíčka. Pro mladší děti bych příště volila variantu přilepování a tvoření na plochý papír. Pro mladší děti bych příště mohla využít zakoupená polystyrénová vajíčka, která mají hladkou texturu, popřípadě slámu nahradit pruhy papíru, ze kterých by se mohly dané obrazce vytvářet. Jako pozitivum této aktivity vnímám i to, že děti se seznámí při nové technice kašírování, že můžeme staré pokreslené papíry opět využít pro další činnost. Děti byly zcela nadšeny tím, že jsme drtili a opět využili pokreslený papír. Příprava kaše byla z mého pohledu pro ně asi nejvíce zajímavým momentem při činnosti. Při konzultaci s paní učitelkou jsem zjistila, že ještě

nikdy tuto techniku s dětmi nezkoušela, protože je časově více náročná.

Obrázek 25 Příprava hmoty na kašírování

Obrázek 26 Výroba vejce - kašírování

Obrázek 27 Zdobení vejce slámou

Obrázek 28 Zhotovená vejce se slámovým zdobením

5.7 Výšivka – lidový oděv, kroj

Počet dětí: 6

Věková kategorie: 4 – 5 let

Časová náročnost: 40 minut

<p>Cíle z pohledu učitele</p>	<ul style="list-style-type: none"> - představit dětem motivy výšivky na kroji, - podporovat u dětí spolupráci ve dvojicích, - seznámit děti s přenesením výšivky pomocí stylizace na vyšívací plátno.
<p>Cíle z pohledu dítěte</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vytvořit návrh motivu výšivky z předlohy kroje - Spolupracovat při vyšívání ve dvojici - Vytvořit výšivku na vyšívací plátno pomocí stylizace tvaru
<p>Kompetence</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kompetence k učení:

	<ul style="list-style-type: none"> - soustředěně pozoruje a používá při tom jednoduchých znaků a symbolů (dítě dokáže vytvořit návrh výšivky z předlohy kroje). - Sociální a personální kompetence: - při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje (dítě dokáže spolupracovat při vyšívání ve dvojici). - Činnostní a občanské kompetence: - váží si práce i úsilí druhých (dítě dokáže vytvořit výšivku na vyšívací plátno).
<p>Pedagogická strategie</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizační formy: párová výuka • metody: rozhovor, pozorování, popis, výtvarná tvorba • prostředky a pomůcky: vyšívací plátno, bavlnky, jehly, nůžky, vyšívací kruhy, ukázky různých druhů krojů, papíry, pastelky, kniha Dvouletý (2010) 	
<p>Průběh realizace aktivity</p> <p>Motivace:</p> <p>S dětmi jsem si povídala o tom, v jakém oblečení se dříve chodilo. Měla jsem připravenou knihu s obrázky krojů a také některé části vlčnovského kroje. Kroj pro malé děti, kordulu pro chlapce, sukňe, jupku, čepici pro miminka. Děti si prohlédly výšivky, měly možnost si některé části kroje i vyzkoušet.</p>	
<p>Průběh výstupu:</p> <p>Nejdříve jsem dětem nabídla různé části kroje, děti hádaly, pro koho je daný kroj určený. Dětem jsem na dětském kroji – „tibétce“ ukazovala důležitost výšivky, podle které mohou ostatní lidé zjistit, zda je v kroji oblečen chlapec – ten má vyšité kohouty na přední části, nebo děvče, které má na výšivce srdíčka. Děti měly k dispozici i obrázky s kroji, ale zajímavější a poutavější byly samotné kroje. Děti si prohlédly výšivku a měly si v první části vytvořit návrh dané výšivky, která je zaujala a kterou by si ve stylizované formě přenesly na vyšívací plátno. Jeden chlapec byl nejvíce zaujat pentlemi, děvčata si překreslovala růže a srdíčka z tibétky. Poté, co byly děti spokojeny se svými návrhy, vytvořily dvojice, ve kterých společně vyšívaly. Měla jsem připraveny vyšívací kruhy, bavlnky a jehly. Vždy ve dvojici jsem dětem ukázala způsob, jakým mohou vyšívat. Děti se ve dvojicích domlouvaly, o kterou část výšivky se pokusí. Vždy jedno dítě přidržovalo vyšívací kruh a druhé dítě prostrkovalo jehlu, kterou druhé dítě vytahovalo a určovalo, kde bude ve výšivce pokračovat. Když jsem se během vyšívání dětí ptala, kdo už někdy zkoušel vyšívat, tak pouze jedno děvče ze skupiny mělo zkušenost s vyšíváním. Pro ostatní děti byla tahle činnost první zkušeností s výšivkou. Během činnosti jsem dětem pomáhala s provlékáním bavlnky do</p>	

jehly a uzlováním při ukončování dané bavlnky. Jedné dvojici se podařilo výšivku zašít do vyšivacího kruhu. Po dokončení celé výšivky se při oddělení vyšivacích kruhů podařilo tento kruh vyndat a zachovat tak výšivku dětí. Po skončení činnosti jsme si prohlédly dokončené výšivky a děti vyhodnotily, že je velmi těžké takovou výšivku, která je na kroji vytvořit.

Hodnocení tvořivé aktivity:

Kladně bych zhodnotila využití reálných částí krojů, které byly velmi inspirativní. Některé děti využily možnosti si tyto části kroje vyzkoušet, i když primárně byl určen pro starší děti. V úvodní části jsem se snažila dětem vyzvednout a upozornit na důležitost a symboliku některých částí vyšitých obrázků, které například rozlišují pohlaví dítěte. Vytváření návrhů výšivky probíhalo ve skupině dětí. Záměrem bylo, aby si děti stylizovaně utvořily představu výšivky, kterou se pokusily přenést na vyšivací plátno. Při další nabídce vyšívání s dětmi bych nabídla zakreslení návrhu tužkou přímo na vyšivací plátno, která by byla předlohou, ve kterých místech mají vyšívat. Vhodně byla zvolena párová výuka, kterou jsem aplikovala u skupiny šesti dětí pro samotné vyšívání. Pro dodržení bezpečnosti při práci s jehlou. Využila jsem tupé jehly, které jsou vhodné pro práci s dětmi. Bylo potřeba dětem pomáhat při navlékání bavlnek a uzlováním. Příště bych měla přichystáno ještě více jehel s navlečenými bavlnkami různých barev, aby nedocházelo k prodlevám, pokud by některá z dvojic potřebovala vyměnit barvu s bavlnkou. Občas musela některá z dvojice počkat. Záměrně jsem připravila dětem barevnost bavlnek, která se objevuje na kroji. Vyšívání děti zvládaly, spolupracovaly ve dvojici, domlouvaly se na barevnosti a na tvarech, které budou vyšívat. Na vytvořených výšivkách dominuje linka. Děti byly fascinovány vytvořením stehu. I když samotná výšivka nepřipomíná tvary z kroje, činnost hodnotím kladně. Děti měly možnost si vyzkoušet novou činnost. Při této činnosti bych vyzvedla, že nejlépe ovládal vyšívání jeden chlapec. Nejraději by nikoho dalšího do činnosti nezapojoval. Byl velmi zručný a zcela do činnosti ponořen. Zde můžeme spatřovat, že není vhodné rozlišovat činnosti dle pohlaví. Když jsem se ptala dětí, kdo by si chtěl vyzkoušet činnost, tak paní učitelka chtěla spíše volit děvčata. Zde na ukázce mám vyfotografované chlapce, jak výšivku zvládají bez problémů. Příště bych při prvním seznámení s výšivkou zařadila vyšívání na velké formáty.

Obrázek 29 Příprava návrhu výšivky

Obrázek 30 Vyšívání chlapců

Obrázek 31 Zhotovená výšivka

Obrázek 32 Zhotovené výšivky

5.8 Jízda králů

Počet dětí: 8

Věková kategorie: 4 – 5 let

Časová náročnost: 35 minut úvodní část a růže, 25 minut třásně, 30 minut kompletace, a hra na Jízdu králů

<p>Cíle z pohledu učitele</p>	<ul style="list-style-type: none"> - seznámit děti s tradicí jízdy králů, - podporovat spolupráci dětí při tvořivé aktivitě, - podporovat kreativní tvorbu dětí.
<p>Cíle z pohledu dítěte</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Interpretovat ve tvořivé aktivitě tradici jízdy králů - Vytvořit zdobení na koně - Rozdělit si dílčí úkoly ve skupinách
<p>Kompetence</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Komunikativní kompetence: - dokáže se vyjadřovat různými prostředky, řečovými, výtvarnými, dramatickými (Dítě dokáže tvořivě znázornit tradici jízdy králů).

	<ul style="list-style-type: none"> - Činnostní s občanské kompetence: - má smysl pro povinnost ve hře, váží si práce i úsilí druhých (dítě dokáže ve skupině vytvořit zdobení na koně). - Sociální a personální kompetence: - spolupodílí se na společných rozhodnutích (dítě si dokáže samostatně rozdělit dílčí úkoly).
<p>Pedagogická strategie</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizační formy: skupinová výuka • metody: rozhovor, popis, předvádění, výtvarná tvorba • prostředky a pomůcky: dřevěný kůň, obruče, motouz, krepový papír, barevné papíry, slánky, nůžky, jehly, obrázky zdobení koní při jízdě králů, interaktivní panel s ukázkami jízdy králů, leporelo jízda králů, bavlnky, červené šátky, tužky 	
<p>Průběh realizace aktivity</p> <p>Motivace:</p> <p>Na úvod jsem dětem ukázala leporelo, které popisuje tradici jízdy králů. Legendu jsem dětem přečetla. Poté jsem se dětí ptala, zda by zvládly říci svými slovy, tuto tradici a proč se někteří chlapci převlekli za děvčata. Pustila jsem úryvek na interaktivním panelu, aby si lépe představily, jak jízda králů probíhá. Některé děti samotné říkaly své zážitky, že znají a na jízdě králů někdy byli. Taktéž jsem dětem na interaktivním panelu ukázala fotografie s koňmi a královskou družinou.</p>	
<p>Průběh výstupu:</p> <p>Poté, co děti shlédly ukázkou, jsem nabídla, že bychom si mohly vytvořit i my takhle nazdobeného koně a na tuto tradici si zahrát. Měla jsem připraveného dřevěného koně, přes které jsme přehodili červený šátek, který se dává i na skutečného koně při zdobení. Na látku a šátek poté budeme připevňovat vyrobené růžičky a ostatní části zdobení na koně. Děti jsem rozdělila do dvou skupin, ve kterých jsem s dětmi vytvářela růžičky. Měla jsem připraveny nastříhané krepové papíry a všechny pomůcky pro tvoření. Ukázala jsem dětem, jak se mohou tyto růžičky vytvářet. Pomocí shrnování a smotávání krepového papíru na tužce si děti vytvářely růžičky. Zpočátku některým dětem dělalo problém odhadnout tlak na nakrčený papír při smotávání a tvarování samotné růže. Dětem tak vznikla velmi malá a nenadýchaná růžička. Velmi hezkou situací bylo, kdy Elisabeth velmi rychle zvládla tento postup a svým kamarádům radila a pomáhala při samotném postupu výroby. Protože je potřeba růží hodně, děti si podle vzoru připravovaly potřebnou velikost krepového papíru pro tvoření. Další komponent, který jsem s dětmi vytvářela byly vystřihovánky, které se upevňují na ocas a skládané mašličky. Vystřihovánky děti</p>	

zhotovily z měkkého barevného papíru, kdy si předkreslily na přeložený papír obrazce a ty vystříhovaly. Poslední skupinou pro kompletaci bylo potřeba připravit skládané mašličky nazývané třásněmi. V této části si děti zdokonalily skládání papíru. Překládání papíru dětem nečinilo obzvláště velké potíže až na jednoho chlapce. U jednotlivých komponentů jsem vždy dětem ukázala možný postup a děti si činnost poté vyzkoušely samostatně. Při samotných vytváření téhle výzdoby, jsem si s dětmi povídala, že přípravu takovéhle výzdoby na koně přichystávaly chlapcům děvčata, maminky, babičky a sousedky z okolí. Při těchto přípravách si povídaly, zpívaly a trávily tak zimní večery, kdy děti například ležely na peci a poslouchaly příběhy, které se ve vesnici udály. I já s dětmi jsem si u tvoření povídala, vyhodnocovala s dětmi náročnost, jak se jim daří, která část zdobení na koně je nejlehčí, nejtěžší. Dokonce jsme si s dětmi i u vyrábění třásní zazpívali některé lidové písně. Tuto přípravu všech částí výzdoby na koně, jsem rozdělila do dvou dnů a třetí den jsme výzdobu s dětmi kompletovali a připevňovali pomocí šití. Nejprve jsme růžičky připevnily na obruče a třásně jsme přišívaly a uzlovaly nejdříve na stuhu a poté na koně. S přišíváním měly děti již zkušenost z předchozích aktivit. Po dokončení výzdoby koně, jsme si s dětmi zahrály na samotnou jízdu králů, kdy se děti domluvily, kdo bude král, který měl růži, další dva chlapci tvořili pobočníky, ochránce krále i se šavlemi. Ostatní chlapci šly v průvodu za králem, jako královská družina. Děvčata byla taktéž v průvodu. S dětmi jsme si vyzkoušely i některé vyvolávky, které neodmyslitelně k jízdě králů patří. Po ukončení hry jsme si s dětmi vyhodnotily jednotlivé činnosti, které je zaujaly.

Hodnocení tvořivé aktivity:

U téhle aktivity je důležité počítat s časovou náročností. Zvolila jsem skupinovou činnost rozdělenou do tří dnů, protože komponentů pro vyzdobení koně je potřeba poměrně hodně. Úvodní část byla zařazena se všemi dětmi z důvodu motivace a přiblížení tématu. Při hodnocení jednotlivých částí, vytváření růžiček z krepového papíru bylo pro děti náročnější smotat růži tak, aby zůstala nadýchaná. Krepový papír je jemný a občas se dětem roztrhl. Děti taktéž ne zcela odhadly tlak mačkání krepového papíru a růže poté nebyly tak načechrané. Zpočátku bylo nutné děti podporovat k dokončení úkolu, aby se nenechaly odradit prvním neúspěchem. Velmi hezké situace nastávaly, když si děti radily a pomáhaly mezi sebou. Elisabeth se tato část dařila nejlépe a i díky jejímu vzoru dětem pomohla kamarádům překonat první nezdary z neúspěchu. Skládání třásní pomocí překládání papíru nedělalo poměrně žádné problémy. U této činnosti je vhodné mít připraveno dostatek nastříhaných barevných papírů, aby nedocházelo k prodlevám a čekání dětí při činnosti. Při samotném tvoření jsem děti podněcovala ke komunikaci a taktéž jsme si s dětmi zazpívala některé lidové písničky. Při kompletování všech částí výzdoby na koně oceňuji, že děti byly schopné se domlouvat a rozdělit si jednotlivé úkoly. Je potřeba dbát na bezpečnost, protože děti manipulují s jehlami. Po ukončení tvořivé aktivity jsem na úplný závěr zařadila hru na samotnou jízdu

králů, kdy děti vytvořily královskou družinu a touto závěrečnou hrou jsem moji aplikační část uzavřela. Tuto aktivitu bych zhodnotila kladně, jen byla potřeba děti motivovat k dokončení jednotlivých částí činností, aby mohl vzniknout celý celek. Děti si tak samotnou tradici mohly pomocí námětové hry prožít. Možná bych příště i zvolila rozvržení přípravy zdobení mezi dvě třídy, kdy každá třída připraví jednotlivou část a poté zkompletují výzdobu pro jednoho koně. My jsme nakonec zhotovily koně tři.

Obrázek 33 Tvorba růží na koně

Obrázek 34 Skládání mašliček na třásně

Obrázek 35 Zhotovování výzdoby na ocas koně

Obrázek 36 Navlékání třásní

Obrázek 37 Příprava na hru jízdy králů

Obrázek 38 Obchůzka s krále a jeho družiny

Obrázek 39 Tradiční zdobení koně ve Vlčnově

Obrázek 40 Občerstvení královské družiny vlčnovskými vdolečky

6 EVALUACE TVOŘIVÝCH AKTIVIT

Během realizace tohoto souboru aktivit ve vybrané mateřské škole, jsem si nastavila způsob zhodnocení samotné nabídky. Evaluaci jsem zařazovala vždy po skončení aktivity samotnými dětmi, poté jsem konzultovala činnost a vyhodnocovala s paní učitelkou dané třídy a v neposlední řadě jsem si aktivitu vyhodnocovala sama v sebereflexi. Z tohoto vyhodnocení budu vycházet při doporučení pro praxi. Stanovila jsem si kategorie, na které jsem se zaměřovala a vyhodnocovala.

Tabulka 2 Evaluace tvořivých aktivit

Kategorie hodnocení	Reflexe pozorující učitelky mateřské školy	Sebereflexe
Aktivita a zapojení dětí	+ Aktivní zapojení všech dětí do činností.	+ Vedení dětí k samostatné tvorbě bez zásahu učitelky. - Některé děti jsem musela více pobízet k zapojení a udržení aktivity.
Organizační formy a metody	+ Vhodně zvolené organizační formy a metody. Pro činnosti s dětmi byla vhodně zvolená převážně skupinová výuka.	+ Organizační formy i metody byly zvoleny vhodně k činnostem.
Vhodnost navržených aktivit	+ Zvolené aktivity korespondují s obsahem RVP PV, aktivity byly vhodně zvoleny pro děti daného věku. - Výšivka byla náročnější pro děti. Některé aktivity je potřeba rozložit do více dní, z důvodu delší časové náročnosti.	+ Většina aktivit byla vhodně zvolena vzhledem k věku dětí. - Činnost při zhotovování výšivky a Jízdy králů byla náročnější, bylo potřeba delší časové dotace a rozložení do tří dnů.

Motivace	+ Motivace dětí probíhala vždy přirozeně. Exkurze do starousedlostí byla pro děti zpestřením, kde měly možnost se seznámit s reálnými věcmi, které lidé dříve používali.	+ Před každou aktivitou byly děti vhodně motivovány, využívala jsem převážně reálných pomůcek.
Příprava pomůcek a prostředků	+ Studentka měla vždy připraven dostatek pomůcek, které byly různorodé, pestré.	+ Pomůcky a prostředky jsem měla vždy připraveny, což mi ulehčilo organizaci samotné aktivity. - Při přípravě výšivky bych při další činnosti měla připraveno více navlečených jehel s bavlnkami.
Organizace činností	+ Činnosti byly promyšleny, byla připravena jejich posloupnost v aktivitách.	+ Dané aktivity probíhaly bez problémů i díky tomu, že jsem měla připraveno dostatek pomůcek. S některými technikami se děti setkaly poprvé. - U některých činností bylo potřeba tvorbu rozložit na více dní.
Časová náročnost	+ Vhodná časová dotace, vždy bylo přihlíženo k náročnosti aktivity, děti měly možnost si činnost dokončit v individuálním tempu.	+ Dětem jsem se snažila poskytnout dostatek času pro dokončení aktivity. - U některých činností děti pracovaly déle, než je doporučováno, vzhledem k zaujetí dětí jsem činnost

		neukončila.
Stanovené cíle	+ Cíle byly vhodně zvoleny a došlo k jejich naplnění.	+ Došlo k naplnění stanovených cílů.
Využitelnost aktivit v praxi	+ Aktivity jsou vhodně navrženy pro praxi.	+ Aktivity jsou vhodné pro zařazení do praxe v mateřských školách. Stanovené cíle a náročnost jednotlivých aktivit je možno upravovat dle věku dětí. - Volila bych vždy zařadit aktivity do TVP PV v časovém období, ke kterému se váže lidová tradice.

6.1 Evaluace tvořivých aktivit učitelkou mateřské školy

Po ukončení každé jednotlivé tvořivé aktivity jsem svůj postup, výběr metod a forem při práci s dětmi vyhodnocovala s paní učitelkou dané třídy. Pro zařazování tvořivých aktivit v edukační praxi zaměřující se na tradice je nakloněna. Spatřuje pozitivní vliv pro děti, jejich rozvíjení v oblasti kultury, umění, rozvoji jemné a hrubé motoriky. Samotná paní učitelka se snaží tradice dětem přibližovat. Paní učitelka kladně hodnotila a ocenila jednotlivé motivace před samotnou aktivitou. Využití různorodých reálných pomůcek, ukázek krojů a možnost si tak dané tradice prožít při činnosti. Jako velké pozitivum ocenila exkurzi do starousedlostí, kde se děti navnadily na tvořivé aktivity. Taktéž tvorba na sněhu byla zážitkem nejen pro děti, ale i paní učitelku. Ocenila zařazení zcela jiného způsobu výtvarné tvorby a znázornění dané lidové tradice. Při způsobu realizace některých výstupů bychom se s paní učitelkou shodly již méně. Při tvorbě s keramickou hlinou by se přikláněla k variantě, kdy by děti měly určeny jednotlivé kachle, které by si ozdobovaly jednotným způsobem – například realistické zachycení pomocí šablon, vykrajovátek. S obavami přihlížela při využití vyšívání ve třídě. Předpokládala, že pro děti je tato aktivita náročná na provedení. Celkově tvořivé aktivity zhodnotila kladně. U většiny činností se

děti setkaly s novými materiály a výtvarnými technikami, se kterými v mateřské škole ještě nepracovaly. Při rozhovoru uznala, že se tolik nevyužívají přírodniny, které jsou dostupné a daly by se pro výtvarnou tvorbu využívat. Taktéž dodala, že upřednostňuje tradiční výtvarné techniky pro práci s dětmi. Z důvodu prezentace na nástěnkách pro rodiče volí spíše zhotovování obrázků a výrobků, které jsou založeny na šablonách, kopírování předloh než tvůrčí činnost, kde se děti mohou realizovat a projevit. Její účast při mých výstupech s dětmi, které jsem realizovala, hodnotila jako příležitost zamyslet se i nad vlastním způsobem tvořivé práce s dětmi. Jako možnou inspiraci pro pojetí podpory tvořivosti v edukační praxi.

6.2 Evaluace tvořivých aktivit dětmi

Hodnocení tvořivých aktivit jsem s dětmi zařazovala bezprostředně po jednotlivých aktivitách. Taktéž jsem se doptávala na jejich názory již při samotném tvoření. Snažila jsem se pokládat otázky tak, aby se zamýšlely nad tím, co je nejvíc na dané aktivitě zaujalo, co je pro ně nové, překvapivé. Pozorovala jsem, zda jsou aktivně zapojeny všechny děti, jak se u činnosti soustředí a která část aktivity je pro děti nejzajímavější. Vytváření kachle a masky z přírodních materiálů bylo pro děti zpočátku náročné, protože si nevěřily, že dokážou vytvořit samotné objekt bez použití vzorů a šablon. U těchto částí jsem je musela podporovat k odhodlání a překonání strachu z neúspěchu. Je těžké zcela určit, která aktivita zaujala děti nejvíce, ale asi nejzajímavějším ztvárněním byla tradice šavlového tance, kdy druhá část aktivity probíhala na zahradě na sněhu. Tuto činnost děti nikdy nerealizovaly a mohly si tak prožít tanec ve venkovních prostorách, na kterou navazovala výtvarná tvorba. Další aktivita, kterou děti velmi nadchla, byla výšivka. Děti si v motivační části měly možnost kroj vyzkoušet. Určitě je vhodné využít reálný kroj, než kroj ukazovat na obrázcích. Při samotné realizaci této činnosti byly děti na sebe hrdé, že dokázaly vytvořit výšivku. Zde se nejvíce projevil chlapec Matyáš, který by nejraději nikoho jiného k činnosti nepustil, protože byl plně zainteresován a nadšen. Zkušenost se sešíváním jsme využili ještě u dvou aktivit. Kladně bych ohodnotila i závěrečnou část tvořivé nabídky, kterou ukončovala realizace jízdy králů. Završení těchto aktivit a zážitkem pro děti byla jistě samotná hra na jízdu králů, kdy jsme si společně ztvárnili tradiční průvod i s vyvolávkami. Zpětná vazba a vyhodnocení na základě dojmů a postřehů dětí je pro mě velmi důležitá. Na jejím vyhodnocení mohu činnosti v budoucnu upravit, rozšířit popřípadě vyřadit.

6.3 Vlastní evaluace

V této kapitole se pokusím shrnout vytvořenou sadu tvořivých aktivit, které jsem realizovala. Hlavním cílem bylo zprostředkovat a přiblížit lidové tradice z regionu Slovácka. Jednotlivými dílčími cíli bylo tvořivě vybrané lidové tradice ztvárnit s využitím různorodých technik, aktivního zapojení dětí a prožitkového učení. Děti tak získaly elementární poznatky o lidové kultuře, tradicích a architektuře z regionu, kde žijí a vyrůstají. Ve všech aktivitách jsem si stanovila za cíl podporovat tvořivost a kreativitu dětí, který byl naplněn. U všech aktivit se rozvíjely i další dílčí cíle, jako jsou rozvoj jemné motoriky, prostorové orientace, komunikativních dovedností, spolupráce mezi dětmi a rozumové dovednosti. Při realizaci činností jsem zařazovala výtvarné, hudební, dramatické a pohybové složky. Byly to činnosti pro ztvárnění masopustního průvodu masek, šavlového tance, vítání jara a hry na jízdu králů. Pro dotvoření celkové lidové tradice jsme se v rámci činností s dětmi naučily lidové písně, tanec, vyvolávačky, které k těmto tradicím neodmyslitelně patří. Dětem jsem tak zprostředkovala komplexní pojetí tradice za pomoci stylizace a uzpůsobení podmínkám dané mateřské školy.

Realizované činnosti se dotýkají všech kompetencí, které udává RVP PV. Nejvíce byly podporovány kompetence kognitivní, psychomotorické a afektivní. Docházelo tak k přesahům mezi jednotlivými vzdělávacími oblastmi.

Po ověření tvořivých aktivit mohu zhodnotit, že tyto aktivity jsou vhodné pro zařazení v edukační praxi mateřských škol. Pro využití této nabídky pro nejmladší děti by bylo potřeba některé aktivity zjednodušit. Tvořivé aktivity nabídly dětem možnost seznámit se s novými výtvarnými technikami, poskytly prostor pro sebevyjádření a rozvoj tvořivosti. Nabídla jsem dětem možnost tvorby bez šablon s využitím běžných materiálů, které nejsou finančně náročné a jsou využitelné v mateřských školách.

6.4 Doporučení pro praxi

Tento soubor aktivit je navržen pro mateřské školy z regionu Slovácka. Primárně je zpracována nabídka pro děti čtyř až pětileté, u kterých i probíhalo ověřování a vyhodnocování. Tyto aktivity lze využít i pro mladší děti. Učitelky by si aktivity zjednodušily a tím i zkrátily dobu, která je potřebná pro realizaci. Pro starší děti můžeme taktéž využít nabídku. Můžeme přiblížit tradici s více množstvím informací v rozumové oblasti, popřípadě by děti mohly ve spolupráci s rodiči dané informace vyhledávat. Za důležitou a neodmyslitelnou část nabídky je považována příprava reálných pomůcek

a vhodně zvolená motivace, díky níž děti jsou zainteresovány do tvoření. Díky čemuž u činnosti vydrží mnohem delší čas.

Při plánování zařazení této nabídky bych volila začlenění v týdenních tématech v souladu s TVP PV. A dané lidové tradici se věnovat v období, ve kterém se skutečně dodržuje. Ponechat si několik dní na její ztvárnění a seznámení. Některé činnosti jsem si tak rozvrhla z důvodu schnutí podkladu, se kterým se pracovalo na etapy.

Je vhodné si o tématu zjistit dostatek informací, zajistit si pomůcky, ukázky. Pokud neznáme některou techniku, je vhodné si ji v předstihu vyzkoušet. Já jsem hodně využívala i rodinných fotografií a nahrávek, které jsem při činnosti využívala k motivaci. Pro zařazování skupinové výuky je vhodné, aby byly v době činnosti dvě učitelky, popřípadě části aktivit zařazovat v době částečně řízených činností. Důležitým prvkem pro tvořivost dětí je poskytnout jim podnětné, klidné prostředí s dostatečnou časovou dotací pro možnost individuálního tempa. Na závěr bych zdůraznila, aby paní učitelky dětem do tvořivých činností zasahovaly, co nejméně. Z pohledu paní učitelky dílo nemusí být dokonalé, ale pro dítě jistě je. Zároveň bych upozornila na větší a častější využívání přírodních a odpadových materiálů. Můžeme tak podpořit kladný vztah dětí k přírodě a její ochraně. Pokud dají paní učitelky dětem dostatečný prostor pro jejich tvorbu, můžou se od nich inspirovat.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala zprostředkováním lidového umění a kultury regionu Slovácka pomocí tvořivých aktivit, které byly aplikovány v edukační praxi ve vybrané mateřské škole. Teoretická část se zaměřovala na vymezení hlavních pojmů, které se vážou k lidové kultuře, kultuře regionu a tradicím, jež se dodržují a jsou specifické pro oblast Slovácka. Jsou zde popsány jednotlivé lidové tradice, ze kterých čerpám, a jsou inspirací a východiskem pro vytvoření souboru aktivit v praktické části. Jednou z důležitých kapitol teoretické části je specifikování umění a kultury v kurikulárních dokumentech České republiky. Je důležité znát ukotvení vzdělávání z oblasti kultury, umění a výtvarné tvorby v jednotlivých vzdělávacích oblastech Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Taktéž poukazuji na důležitost podpory výtvarné tvorby a tvořivosti dítěte. Vymezuji zde znaky a rysy tvořivosti a jejich možné rozvíjení při aplikaci v jednotlivých tvořivých činnostech s dětmi. Praktická část vychází ze zpracování teoretických kapitol. Navržený soubor tvořivých aktivit je aplikovatelný v praxi mateřských škol regionu Slovácka. Tato nabídka činností byla zrealizována se skupinou dětí ve vybrané mateřské škole a vedla nejen k rozvoji tvořivosti, ale především celkové osobnosti dítěte. Na základě seznamování s původem tradic a prostřednictvím tvořivých aktivit měly děti možnost tvořivě reagovat na umění a kulturu regionu, měly mnoho příležitostí i o ní přemýšlet a prohlubovat si k ní vztah, což potvrdily i jejich reakce na konci aktivit. Na základě výstupů, tak došlo k rozšíření poznatků o kultuře, která je součástí jejich životů. Děti se během činností měly možnost taktéž seznámit s novými výtvarnými technikami a netradičními materiály. Prohloubily a zdokonalily si schopnosti manipulovat s různorodými instrumenty, což přispělo i k rozvoji jejich motoriky. Realizované výtvarné činnosti inspirované regionální kulturou a lidovým uměním prokázaly přínos prožitkového učení. Vytvořená nabídka obohatila a prohloubila poznatky dětí z oblasti regionu, čímž se podpořilo vytvoření kladného vztahu k místu, kde děti žijí a vyrůstají. Na základě evaluace, kterou provedly děti, já, a paní učitelka, jsem vyhodnotila, že zprostředkovávání umění a kultury prostřednictvím výtvarných a dalších tvořivých činností dětí má velký potenciál. Věřím, že tato nabídka by mohla být inspirací a možnou cestou, jak obohatit vzdělávací nabídku uplatnitelnou v mateřských školách, a to nejen v našem regionu. Touto formou můžeme vytvářet základy hodnot a vztahu ke kultuře, umění, úcty k místu, kde žijí

a vyrůstají. Díky zážitkovým aktivitám se může kulturní odkaz regionu dále předávat z generace na generaci, což přispěje k poznávání a obohacování nehmotného kulturního dědictví naší země.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Bezděková, L., Kubecová, M., Kupcová, Z., & Váňová, H. (2016). *Rozvíjíme výtvarné dovednosti a fantazii dětí*. Praha: Raabe.
- Blahůšek, J., Luther, D., Pospíšilová, J., Válka, M., Uhlíková, L., Pavlicová, M., Kalinová, A. (ed.), (2006). *Identifikace a dokumentace jevů tradiční lidové kultury v České republice*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury.
- Břečka, J., Čoupek, L., Floriánová, O., Galuška, L., Gregorová, R., Habartová, R., Zlinský, A. (ed.), (2013). *Vlčnov: dějiny slovácké obce*. (1. vyd). Vlčnov: Obec Vlčnov.
- Desailly, J. (2015). *Creativity in the primary classroom* (Second edition). Los Angeles: SAGE.
- Dvouletý, M., Frolec, I., Habartová, R., Kondrová, M., Paška, P., Tarcalová, L., Tymrová, I. (2010). *Na paletě krojů: Slovácké slavnosti vína a otevřených památek Uherské Hradiště*. Uherské Hradiště: Nadace Děti-kultura-sport.
- Fichnová, K., & Szobiová, E. (2012). *Rozvoj tvořivosti a klíčových kompetencí dětí: náměty k RVP pro předškolní vzdělávání* (Vyd. 2). Praha: Portál.
- Jančář, J. (2011). *Malý etnologický slovník*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury.
- Janeček, P. (2011). *Folklor atomového věku: kolektivně sdílené prvky expresivní kultury v soudobé české společnosti*. (1. vyd.). Praha: Národní muzeum.
- Klvaňa, J. (2014). *Národopis lidu Československého, Moravské Slovensko*. Kyjov: František Šalé – ALBERT.
- Krist, J. M. (1967). *Živá tradice lidových zvyků na Uherskohradištsku*. Uherské Hradiště: Okresní osvětový dům.
- Křížová, A. et al. (2009). *Ornament - oděv - šperk: archaické projevy materiální kultury*. Brno: Masarykova univerzita.
- Kupcová, Z., Nádvorníková, H., Růžičková, V., Svobodová, E., & Vondrušková, A. (2021). *Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání od jara do léta*. Praha: Raabe.
- Kupcová, Z., Nádvorníková, H., Růžičková, V., Svobodová, E., & Vondrušková, A. (2021). *Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání od podzimu do zimy*. Praha: Raabe.

- Langhammerová, J. (2008). *Čtvero ročních dob v lidové tradici*. Havlíčkův Brod: Petrklíč.
- Langhammerová, J. (2017). *České tradice v proměnách času: kroje - zvyky - umění*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- Nádvořníková, H., Hanzová, B., Hazuková, H., Ležalová, R., Pišlová, S., Štefánková, Z., Váchová, A. (2014). *Rozvíjíme vnímání a tvořivost dětí: dítě a jeho psychika - poznávací schopnosti a funkce*. Praha: Raabe.
- Maňáková, M., Schauerová, A. et al. (2015). *Regionální folklor do škol. Manuál pro učitele*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury.
- Maňáková, M., Schauerová, A. et al. (2019). *Regionální folklor do škol. Manuál pro učitele II*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury.
- MŠMT. (2018). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: MŠMT.
- Skopová, K. (2007). *Hody pústy masopusty: slavíme, vaříme, zdobíme a hrajeme si celý rok podle lidových tradic*. (1. vyd.). Praha: Akropolis.
- Stehlíková Babyrádová, H. (2014). *Výtvarný projev dítěte předškolního věku v jednadvacátém století*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Šimša, M. (2018). *Nositelé tradice lidových řemesel 2001 – 2011*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury.
- Šottnerová, D. (2007). *Jaro: zvyky, obyčeje, náměty, návody, pohádky, příběhy a hry*. (1. vyd). Olomouc: Rubico.
- Šottnerová, D. (2016). *Velikonoce: původ, zvyky, hry, pohádky, návody a náměty*. (1. vyd). Olomouc: Rubico.
- Šottnerová, D. (2015). *Zima: zvyky, obyčeje, náměty, návody, pohádky, příběhy a hry*. (1. vyd). Olomouc: Rubico.
- Teturová, J. (2016). *Nemateriální statky tradiční lidové kultury v České republice*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury.
- Večerková, E. (2015). *Obyčeje a slavnosti v české lidové kultuře*. Praha: Vyšehrad.
- Zindelová, M. (2011). *Česká velikonoční kniha: obyčeje, zvyky, výzdoba, recepty a mnoho dalšího*. Praha: XYZ.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
TVP PV	Třídní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
RVZ PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Vyznačení regionu Slovácka na mapě	15	
Obrázek 2 Vymezení oblasti regionu, které se budu věnovat v bakalářské práci	16	
Obrázek 3 Černá kuchyň.....	39	
Obrázek 4 Svatý kout.....	40	
Obrázek 5 Usedlost číslo 65	40	
Obrázek 6 Slovácká jizba	41	
Obrázek 7 Lepení přírodnin na podklad	Obrázek 8 Realizace masky z přírodnin	43
Obrázek 9 Schnutí masek před zafixováním	44	
Obrázek 10 Přehlídky zhotovených masek	44	
Obrázek 11 Hra na masopustní průvod.....	45	
Obrázek 12 Tanec chlapců ve třídě	Obrázek 13 Vytváření otisků stop ve sněhu ..	48
Obrázek 14 Zvětšování a zmenšování kruhu při tanci.....	48	
Obrázek 15 Malba na sníh	Obrázek 16 Výtvarný experiment, malba na sníh	49
Obrázek 17 Detail stopy	49	
Obrázek 18 Náhled na stopy z okna herny	50	
Obrázek 19 Práce s keramickou hlinou	53	
Obrázek 20 Soustředění dívky na práci	53	
Obrázek 21 Kachle z keramické hlíny	54	
Obrázek 22 Podklad z malby na molitan	57	
Obrázek 23 Sešívání molitanového pásu – vytváření rukou.....	57	
Obrázek 24 Vítání jara, průvod s kralevničkou	58	
Obrázek 25 Příprava hmoty na kašírování	Obrázek 26 Výroba vejce - kašírování....	61
Obrázek 27 Zdobení vejce slámou.....	61	
Obrázek 28 Zhotovená vejce se slámovým zdobením.....	62	
Obrázek 29 Příprava návrhu výšivky.....	65	
Obrázek 30 Vyšívání chlapců	Obrázek 31 Zhotovená výšivka.....	65
Obrázek 32 Zhotovené výšivky	66	
Obrázek 33 Tvorba růží na koně.....	69	
Obrázek 34 Skládání mašliček na třásně	69	
Obrázek 35 Zhotovování výzdoby na ocas koně	70	
Obrázek 36 Navlékání třásní.....	70	
Obrázek 37 Příprava na hru jízdy králů	71	
Obrázek 38 Obchůzka s krále a jeho družiny	71	

Obrázek 39 Tradiční zdobení koně ve Vlčnově.....	72
Obrázek 40 Občerstvení královské družiny vlčnovskými vdolečky	72

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Soubor tvořivých aktivit	33
Tabulka 2 Evaluace tvořivých aktivit	73

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Souhlas s fotografováním

Příloha P II: Rozlišení jednotlivých regionů Slovácka

PŘÍLOHA P II: ROZLIŠENÍ JEDNOTLIVÝCH REGIONŮ SLOVÁCKA

